

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Факультет урбаністики та просторового планування
Кафедра: міського господарства

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО АТЕСТАЦІЙНОЇ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

на тему:

**РОЗВИТОК ТУРИЗМУ ТА ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В СТРАТЕГІЇ
ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ МІСТ УКРАЇНИ**

Верешко Анастасія Олегівна

Київ-2023

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Факультет урбаністики та просторового планування
Кафедра: міського господарства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

« _____ » _____ 20 ____ р.

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО АТЕСТАЦІЙНОЇ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

на тему:

**РОЗВИТОК ТУРИЗМУ ТА ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В СТРАТЕГІЇ
ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ МІСТ УКРАЇНИ**

Виконала: Верешко Анастасія Олегівна

Спеціальність: 192 «Будівництво та цивільна інженерія»

ОПП: «Міське будівництво та господарство»

Групи МБГ-41

Керівник роботи: доц. Денисенко Н.О.

Ідентичність підтверджую

Київ-2023

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет урбаністики та просторового планування

Кафедра міського господарства

Освітньо-кваліфікаційний рівень: **бакалавр**

Галузь знань: 19 «Архітектура та будівництво»

Спеціальність: 192 «Будівництво та цивільна інженерія»

ОПП «Міське будівництво та господарство»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

_____2023 року
«___» _____

**ЗАВДАННЯ
ДО ВИКОНАННЯ АТЕСТАЦІЙНОЇ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

Верешко Анастасія Олегівна

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

1. Тема роботи «Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії повоєнного відновлення міст України» затверджена наказом ректора КНУБА № 912/2 від «15» травня 2023 року
2. Керівник роботи доцент, кандидат економічних наук Денисенко Наталія Олегівна
3. Строк подання здобувачем роботи до захисту: «19» червня 2023 рік
4. Зміст пояснювальної записки за розділами:
 - Р.1. Теоретичні основи розвитку туризму та індустрії гостинності
 - Р.2. Діючий механізм розвитку туризму та індустрії гостинності під час російсько-української війни
 - Р.3. Напрямки удосконалення розвитку туризму та індустрії гостинності в стратегії повоєнного відновлення міст України
5. Графічний матеріал за розділами

Р.1. Лист 2 «Теоретичні основи розвитку туризму та індустрії гостинності»

Р.2. Лист 3. «Туристичний сектор в Україні до війни»

Лист 4 «Туристичний сектор, готельний, ресторанний бізнес в Україні під час війни»

Р.3. Лист 5 «Перспективи розвитку туризму в Україні після війни»

Лист 6 «Ситуаційна схема. Схема опорного плану»

Лист 7 «Схема історико - архітектурної цінності забудови»

Лист 8 «Схема транспортної і пішохідної доступності»

Лист 9 «Схема благоустрою»

6. Календарний план виконання роботи

Види робіт та їх зміст	Термін виконання
Розділ 1.	
Розділ 2.	
Розділ 3.	
Остаточне оформлення роботи	
Направлення роботи для перевірки на плагіат	

7. Консультанти розділів атестаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірів	
		Дата	підпис
Розділ 1.			
Розділ 2.			
Розділ 3.			

8. Дата видачі завдання «16» січня 2023 року

Зав. кафедри _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Здобувач _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕЗЮМЕ (SUMMARY) до атестаційної випускної роботи здобувача:		Верешко Анастасія Олегівна Vereshko Anastasiia Olehivna (ПІБ здобувача українською та англійською)	
ЗВО	Київський національний університет будівництва і архітектури		
Тема (українською та англійською)	Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії повоєнного відновлення міст України <i>The development of tourism and the hospitality industry in the strategy of the post-war reconstruction of Ukrainian cities</i>		
Освітній ступінь	бакалавр		
Факультет	урбаністики та просторового планування		
Випускова кафедра	міського господарства		
Спеціальність	192 Будівництво та цивільна інженерія		
Освітня програма	Міське будівництво та господарство		
Керівник	Денисенко Наталія Олегівна		
Обсяг роботи:	<i>пояснювальна записка, стор.</i>	<i>розділів</i>	<i>креслень формату А3</i>
	48 (сорок вісім)	3 (три)	11 (одинадцять)
Розділ 1	Теоретичні основи розвитку туризму та індустрії гостинності		
Розділ 2	Діючий механізм розвитку туризму та індустрії гостинності під час російсько-української війни		
Розділ 3	Напрямки удосконалення розвитку туризму та індустрії гостинності в стратегії повоєнного відновлення міст України		
Висновки по роботі:	Для відновлення туристичного сектору України після війни важливо розвивати програми підтримки туристичного бізнесу, просувати різноманітні види туризму, залучати іноземних туристів до меморіальних маршрутів, використовувати нові методи маркетингу та співпрацювати з іншими країнами.		
Ключові слова: Keywords:	Розвиток туризму, індустрія гостинності, стратегія повоєнного відновлення, міста України, туристичний потенціал, інфраструктура туризму, привабливість для іноземних туристів, роль культурної та історичного спадщини.		

Здобувач: Верешко А.О. / /

Керівник: Денисенко Н.О./ /

«___» _____ 20__

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ.....	9
1.1. Зміст та значення індустрії туризму та індустрії гостинності.....	9
1.2. Зарубіжний досвід розвитку туризму та його вплив на економіку міст.....	13
1.2.1. Розвиток туризму в Балканських країнах (на прикладі Хорватії та Чорногорії)	16
1.2.2. Розвиток туризму в Болгарії.....	18
РОЗДІЛ 2. ДІЮЧИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	20
2.1. Туристичний сектор в Україні до війни.....	20
2.2. Туристичний сектор в Україні під час війни.....	23
2.3. Готельний бізнес в Україні під час війни.....	27
2.4. Ресторанний бізнес в Україні під час війни.....	28
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В СТРАТЕГІЇ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ МІСТ УКРАЇНИ.....	31
3.1. Перспективи розвитку туризму в Україні після війни.....	31
3.2. Перспективи розвитку туризму у місті Луцьк після війни.....	35
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47

ВСТУП

Актуальність роботи. Війна, що триває в Україні, впливає на всі сфери життя. Змінюється підхід до конкурентоспроможності туризму, оскільки туристичні агенції все частіше змушені дотримуватися комендантської години та надавати притулок туристам. Загалом, конкурентоспроможність туризму в регіонах України залежить від розвитку та наявності туристичного потенціалу території, багатовекторної спеціалізації та впливу певних факторів, які наразі мають переважно деструктивний вплив, зокрема, російського вторгнення в Україну. Тим не менш, іноземний інтерес до України наразі в десятки разів вищий, і туристична галузь стане рушійною силою швидкого відновлення регіону після перемоги. Тому вивчення конкурентних переваг індустрії туризму в містах України є дуже актуальним.

Вагомих наукових результатів у дослідженні конкурентоспроможності індустрії гостинності України досягли такі вчені: Н. Барвінок, Д. Басюк, Ю. Барський, І. Вахович, М. Босовська, І. Винниченко, О. Любіцева, А. Голод, Л. Чепурда, М. Мальська та інші. Однак регіональні особливості конкурентних переваг туристичної галузі в умовах воєнного часу недостатньо досліджені.

Об'єктом дослідження бакалаврської роботи є розвиток туризму та індустрії гостинності.

Предметом дослідження є вплив військової агресії росії на території України на розвиток туризму та індустрії гостинності.

Мета бакалаврської роботи - дослідити вплив військової агресії росії на території України на розвиток туризму та індустрії гостинності.

Для досягнення мети в роботі вирішено наступні завдання:

1. проаналізувати теоретичні основи розвитку туризму та індустрії гостинності;
2. розкрити діючий механізм розвитку туризму та індустрії гостинності під час російсько-української війни;

3. запропонувати напрямки удосконалення розвитку туризму та індустрії гостинності в стратегії повоєнного відновлення міст України.

Бакалаврська робота складається графічної частини в якій представлено 11 (одинадцять) листів та пояснювальної записки, яка складається з вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

1.1. Зміст та значення індустрії туризму та індустрії гостинності

Сьогодні поняття «індустрія гостинності» та «туристична індустрія» широко використовуються в науковій та професійній літературі, а їх значення часто ототожнюються та підміняються, оскільки не визначена структура економічної діяльності кожної з галузей. [1]

«Україна успадкувала стан розвитку індустрії гостинності з СРСР. У попередній політико-економічній системі вивченню проблем задоволення фізичних і духовних потреб людини не приділяли належної уваги. Економічну, соціальну та морально-етичну складові категорії «індустрія гостинності» завуальовували під радянський соціо-культурний сервіс. Фрагментарний характер досліджень туризму, зокрема сфери гостинності, започаткований у 50-х роках ХХ ст., відобразився в популярній тоді концепції про рекреаційно-географічний простір як основу розвитку теорії рекреаційної географії та головний об'єкт досліджень. Новий формат розвитку індустрії гостинності в Україні актуалізує необхідність аналізу сучасного досвіду вивчення і розробки теоретико-методологічних положень еволюції, структури, особливостей взаємозв'язку з туристичною індустрією, виявлення основних тенденцій і чинників розвитку цієї соціально-економічної сфери в Україні та світі.» [1]

Індустрія гостинності та туризму є обширним сектором, що охоплює всі сфери економічної діяльності, пов'язані з подорожами, туризмом та їх впливом.

У сфері послуг існує значний сектор гостинності, який включає харчування та напої, подорожі та туризм, житло та відпочинок. Ці сфери взаємодіють між собою і залежать одна від одної. Харчування та напої охоплюють ресторани, бари та фуд-траки, подорожі та туризм включають різні

види транспорту та туристичні агентства, а житло розмаїте - від готельних курортів до хостелів. Відпочинок включає розваги, спорт та оздоровлення. Розвиток цих секторів гостинності прискорюється завдяки новим технологіям і зміні у сприйнятті споживачів.

Індустрія гостинності 21 століття об'єднує такі сектори, як розміщення, харчування, подорожі та туризм, розваги, сезонна оренда житла для тимчасового проживання та відпочинку, а гравцями ринку є готельний та ресторанний бізнес, рекреація та розваги. (Табл.1.1.)

Таблиця 1.1.

Індустрія гостинності: суб'єкти, отримувачі послуг, сектори

Сектор гостинності	Суб'єкт	Отримувач послуг
Розміщення-проживання	Готель, готельні мережі, хостел, апартаменти, глемпінг, гостьові будинки	Внутрішній турист, подорожуючі, іноземний турист
Напої та харчування	Заклад швидкого харчування, ресторан, сфера громадського харчування, кафе, служби доставки, їжа з собою, та організації харчування (кейтерінг)	Внутрішній турист, постійний гість (споживач), іноземний турист, місцевий відвідувач
Туризм та подорожі	Туристичні бюро та туристичні агенції, транспортні компанії	Внутрішній турист, людина у відрядженні, іноземний турист, відпочивальник, студент
Індустрія розваг (ігри, спорт, круїзи, event-заходи)	Нічні клуби, казино, event-агентства, круїзні агенції	Внутрішній турист, іноземний турист, відпочивальник
Оренда житла на сезон	Агенції з оренди житла, власники приміщень	Фізичні особи – відпочивальники, туристи

Ця галузь тісно пов'язана і є частиною індустрії туризму. Це ключова частина ланцюжка вартості туристичної галузі. Ця галузь в основному

розвивається завдяки зростанню туризму, але вона обслуговує як туристів, так і мандрівників.

Індустрія гостинності та туризму міцно пов'язані між собою, і кожна з них відіграє важливу роль у розвитку та зростанні іншої галузі. Туризм приносить дохід, зростання та розвиток гостинності. З іншого боку, індустрія гостинності додає загальну цінність і важливість туризму. Це створює більший туристичний попит, робить його більш привабливим, додає настільки необхідний рівень комфорту для туристів і мандрівників. Без гостинності туризм був би неповним і не розвивався б.

Індустрія гостинності в основному складається з двох основних секторів або сегментів. Перший і найширший сегмент – це індустрія розміщення, розміщення чи проживання. Другий сегмент — це сегмент харчування та напоїв, який можна розглядати як частину індустрії розміщення чи сегмента, а також як незалежний сегмент.

Чому їжа та напої є частиною сегменту розміщення чи проживання? Це з тієї простої причини, що їжа та напої, які подаються в місці, де людина зупиняється, можуть розглядатися лише як частина послуг або доходів цього закладу. Якщо ви зупиняєтеся в готелі, який є основною частиною індустрії гостинності, але їсте на ринку, який не є частиною цієї індустрії, тоді така їжа та обслуговування не стають послугами нашої індустрії гостинності. Але якщо ви обідаєте в ресторані, це не додає до доходу готелю, а додає дохід для індустрії гостинності.

Ланцюжок вартості індустрії гостинності є частиною ланцюга створення вартості індустрії туризму. Усі послуги, сегменти, сектори та компоненти індустрії гостинності загалом належать до індустрії туризму.

Тим не менш, нам потрібно поглянути на ланцюг створення вартості цієї галузі, тому що розгляд гостинності через туризм не такий глибокий і детальний. Незважаючи на те, що гостинність є важливою частиною туризму,

це також незалежна галузь, яка обслуговує та обслуговує всіх типів людей, включаючи тих, хто не є туристами.

Ланцюжок вартості визначено та структуровано між двома секторами або сегментами індустрії гостинності, тобто сектором розміщення та сектором або сегментом продуктів харчування та напоїв. Потім він охоплює підсегменти та типи для кожного сегмента, тобто типи засобів розміщення та типи послуг харчування та напоїв у сфері гостинності.

Є два основних сегменти клієнтів, які звертаються до закладів гостинності та обслуговуються в цій галузі. Це клієнти сектору розміщення та клієнти сектору або сегменту продуктів харчування та напоїв.

П'ять типів економічної або соціальної діяльності ведуть до індустрії гостинності. Це туристична діяльність, подорожі, підприємницька діяльність, громадська діяльність та інші різноманітні загальні або повсякденні види діяльності.

Це також допомагає нам ідентифікувати клієнтів гостинності в двох основних секторах і типах: розміщення та харчування і напої. Усі ці люди, які здійснюють та беруть участь у вищезгаданих різних видах діяльності, є або можуть бути клієнтами гостинності.

Індустрія гостинності дуже схожа на індустрію туризму, коли мова йде про розмах її ланцюжка створення вартості, економічну та соціальну важливість і вплив. Як відомо, індустрія туризму є важливою для економіки та суспільства кожної країни. Подібним чином, цей сектор гостинності також дуже важливий економічно та соціально для країни, як частина туризму, так і окремо.

Індустрія гостинності значною мірою підтримує та стимулює економічну діяльність і зростання. Це також важлива частина соціальної інфраструктури країни, яка забезпечує хорошу підтримку.

Ця галузь завдяки своїм двом основним секторам створює багато інших економічних видів діяльності, допомагає та стимулює діяльність, доходи та зростання багатьох інших галузей.

Таким чином, це безпосередньо стимулює і рухає будівельну галузь. І якщо ми вдамося в деталі всіх продуктів або речей, які використовуються в готелях, ресторанах тощо, і складемо вичерпний список, тоді будуть сотні малих середніх і великих галузей або секторів, які прямо чи опосередковано отримують вигоду від цієї галузі.

Два ключових аспекти індустрії гостинності:

Трудомісткий

Індустрія гостинності є трудомісткою. У цій галузі зайнята величезна робоча сила. Індустрія гостинності вимагає великої кількості робочої сили для надання послуг своїм клієнтам, а також для створення цих послуг і продуктів.

Задоволеності клієнтів

Задоволеність клієнтів є головною метою цієї галузі. Хоча кожен продукт, послуга та галузь завжди керуються задоволеністю клієнтів, але в індустрії гостинності задоволення набагато важливіше.

1.2. Зарубіжний досвід розвитку туризму та його вплив на економіку міст

Сучасні глобалізаційні процеси охоплюють майже всі сфери життя, і світовий туристичний ринок стрімко змінюється. Сьогодні індустрія гостинності є однією з найважливіших форм глобального обміну товарами та послугами. Однією з причин цього є зростання населення планети та збільшення темпів міграції. Наприклад, за останні десятиліття середньорічні темпи зростання кількості міжнародних туристів у світі досягли 5,1%, а обсяг іноземної валюти, отриманої від цієї індустрії, - приблизно 14%. Однак фактори, що впливають на стан і розвиток міжнародного ринку гостинності,

наразі дуже різноманітні та непередбачувані. Наприклад, у 2020 році темпи зростання галузі на міжнародному ринку знизилися на 73%. Такий значний спад пов'язаний з карантинними обмеженнями на пересування у зв'язку з поширенням пандемії COVID-19 та побоюваннями самих туристів заразитися хворобою.. [2]

Динаміка розвитку міжнародного туризму наведена на рис. 1.1. [3]

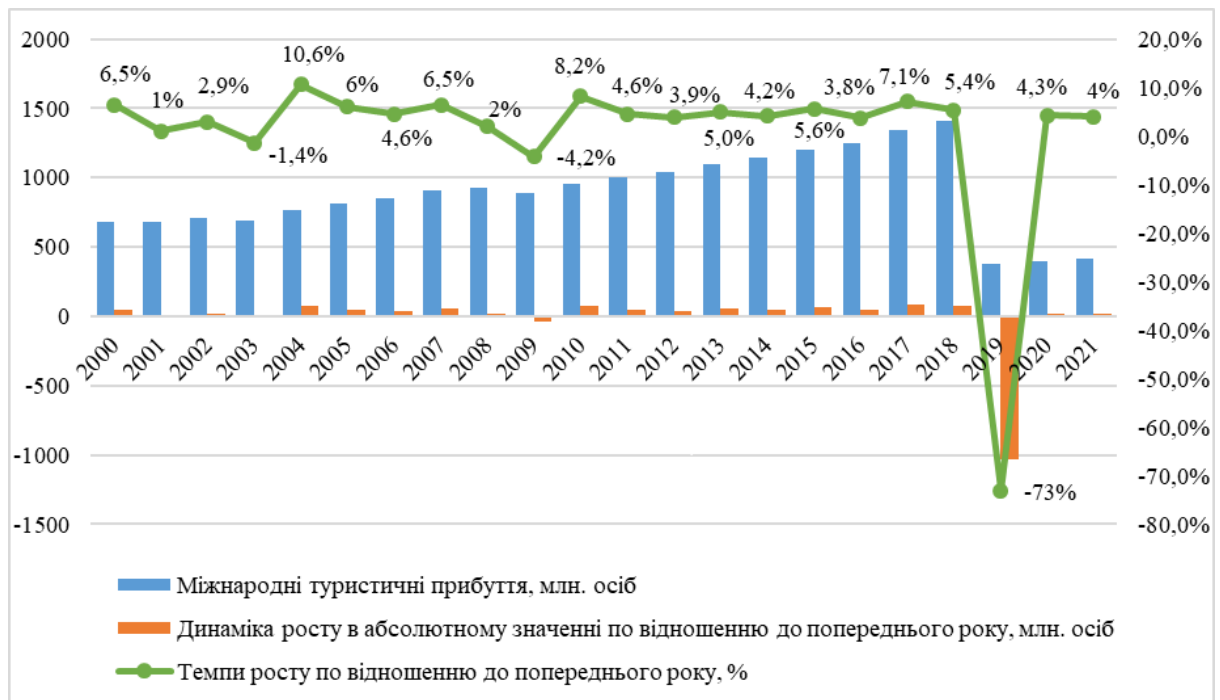

Рис.1.1. Динаміка розвитку міжнародного туризму

У 2021 році досліджувана галузь зміцнилася на 4% порівняно з попереднім роком, але не досягла допандемічного рівня. У 2021 році більшість країн та регіонів швидко відреагували на зміну факторів впливу та змогли відкрити свої кордони, запровадивши процеси вакцинації туристів та відвідувачів туристичних дестинацій. Однак поява нових штамів омікрону наприкінці 2021 року призвела до зниження кількості іноземних прибуттів у більшості розвинених країн. [2]

Наразі Європа є основним напрямком туристичних потоків, на який припадає 67,4% від загального розподілу міжнародних прибуттів, а США у 2021 році посідають друге місце з 19,7%. Найнижчий показник у Азійсько-

Тихоокеанському регіоні - 5%, а на Близький Схід та Африку припадає майже по 4%. [2] (Рис. 1.2.)

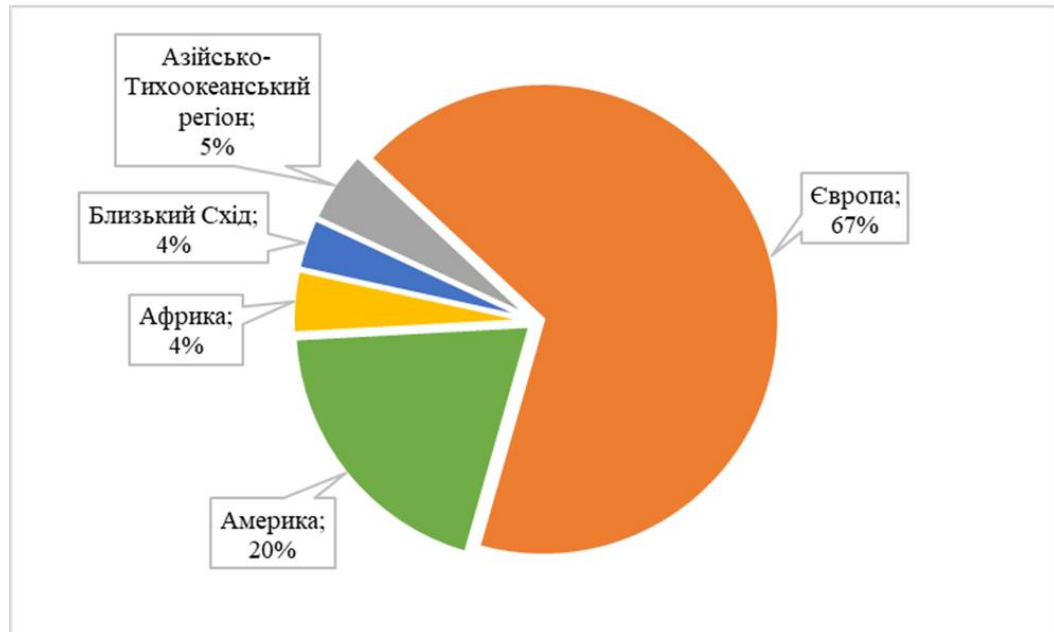

Рис. 1.2. Регіональна структура міжнародних туристичних потоків у 2021 році, (%).

Аналізуючи рисунок 1.3, можна зазначити, що зі зростанням міжнародних прибутків країни відбувається збільшення ВВП, зростає кількість підприємств, що діють у туристичній галузі, що в свою чергу призводить до збільшення кількості робочих місць та доходів громадян. Крім того, якість надання послуг також покращується, особливо сервіс обслуговування туристів. Зростанням туристичного потоку також зумовлюється потреба у розвитку інфраструктури та впровадженні інновацій. Таким чином, надходження до бюджету збільшуються, що призводить до зростання урядових видатків. Збільшення урядових видатків надає країнам можливість привертати іноземну валюту та інвестиції, що сприяє позитивному розвитку економіки. Крім того, зростання урядових видатків спрямовується на поліпшення соціально-економічного становища громадян.

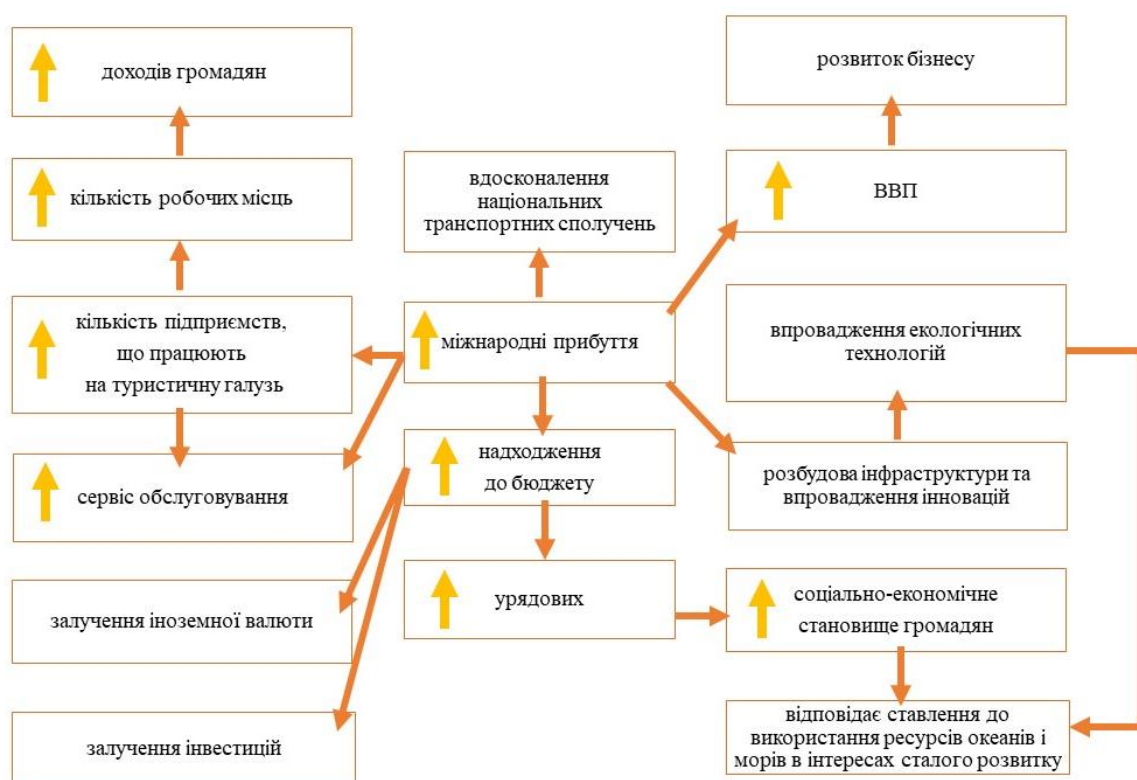

Рис.1.3. Схема впливу міжнародного туризму на економічне зростання країни

1.2.1. Розвиток туризму в Балканських країнах (на прикладі Хорватії та Чорногорії)

Протягом останнього десятиліття в Балканському регіоні спостерігається тенденція до активного розвитку туристичного сектору економіки. Така динаміка характерна як для балканських країн, що є членами ЄС, так і для країн-кандидатів на вступ до нього. У цьому зв'язку на особливу увагу заслуговують Хорватія та Чорногорія. Вони є найбільш успішними представниками регіону у сфері розвитку туризму, а туристичні потоки поступово зростають з кожним роком. Така тенденція обумовлена низькими цінами на проживання та харчування в цих країнах, а також відмінним туристичним сервісом. Слід зазначити, що, на відміну від Хорватії, Чорногорія не є членом ЄС і не вступить до нього до 2025 року, але євро є національною валютою з 2002 року, що створює зручні умови для громадян ЄС, які подорожують до Балканського регіону.

«Хорватія – держава, що розташована на заході Балканського півострова. Адриатичне узбережжя країни й острови є популярним напрямком міжнародного туризму. Туристичний сезон тут триває з травня до жовтня і користується неабияким попитом серед шанувальників водних видів відпочинку та спорту. Туристична індустрія в Хорватії достатньо розвинена і становить значну частку хорватської економіки. На додаток до пляжів Хорватії у віддалених від моря регіонах країни туристи відвідують столицю Хорватії Загреб, місто Вараждин і національний парк Плітвицькі озера. Сім об'єктів у Хорватії включені до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. У країні організовано вісім національних та 11 природних парків.» [4]

Чорногорія залишається туристичним напрямком для мандрівників. Ця невелика гірська країна розташована на південному заході Балканського півострова, на узбережжі Адриатичного моря. Вона розташована на південному заході Балканського півострова, на узбережжі Адриатичного моря. Валюта Чорногорії - євро, але це набагато дешевше місце для відпочинку, ніж Хорватія, що приваблює туристів з усього світу.

«Як для внутрішніх мандрівників, так і для туристів з-за кордону Чорногорія пропонує достатньо широкий спектр відпочинку та розваг для різних вікових груп населення починаючи від дитячих розважальних центрів і закінчуючи нічними клубами.» [4]

Країна багата на історичні та природно-географічні пам'ятки. Чорногорські туристичні компанії пропонують гостям країни та жителям відвідати такі визначні місця, як оглядовий майданчик Котора і Старе місто, монастир Острог, Скадарське озеро, Боко-Которська бухта з «блакитними гротами», пляж Яз і Велика Плажа, каньйон річки Тара. [4]

Якщо поглянути на туристичні потоки Хорватії, то можна помітити, що країну щороку відвідують понад 10 мільйонів людей, і ця цифра постійно зростає. Наприклад, у період з 2012 по 2017 рік кількість відвідувань країни зросла на 50,4%. Цікаво відзначити, що за цей же період кількість візитів до

Чорногорії також зросла, досягнувши 48,5% у 2012 році. Згідно зі статистикою, темпи зростання відрізняються лише на 1,9%, що свідчить про постійний і зростаючий інтерес мандрівників до балканських країн.

1.2.2. Розвиток туризму в Болгарії

Болгарія - унікальна і неповторна країна. Вона містить різноманітну культурну історію. Завдяки добре розвиненій транспортній галузі, для туристів не виникає жодних проблем з в'їздом до країни, а також з внутрішніми подорожами. Країна має одну з найбагатших і найрізноманітніших культур та історій, що робить її однією з найпривабливіших країн регіону. Туристичні потоки зростають з року в рік, а туристична інфраструктура Болгарії продовжує стрімко розвиватися. Болгарія має цінні мистецькі та архітектурні свідчення розвиненої культури на своїй території, що робить її однією з найпривабливіших країн для людей, які цікавляться історією та культурою. Крім того, Болгарія має незайману природу з багатим біорізноманіттям. Таким чином, різноманітна культурна та природна спадщина Болгарії визнана на високому рівні ЮНЕСКО, Організацією Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури. Це означає, що в країні було організовано та проведено значну кількість фольклорних фестивалів: мультижанровий фестиваль талантів «Зірка», Міжнародний фольклорний фестиваль у м. Бургас, Міжнародний фестиваль танцю та пісні «Чорноморські викрутаси – 2022» на Сонячному березі, Національні фольклорні фестивалі «Копрівштиця» та «Рожен», Національний фестиваль «Квітуча Фракія співає і танцює».

Основними пляжами Болгарії є Балчик, Албена, Каварна, Золоті Піски, Костянтин і Олена та Рів'єра на узбережжі Чорного моря на півночі, а також Сонячний берег, Несебр, Обзор і Созополь на півдні. (Рис.1.4.)

Рис. 1.4. Головні приморські курорти Болгарії

РОЗДІЛ 2. ДІЮЧИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

2.1. Туристичний сектор в Україні до війни

Світовий туристичний ринок, не лише в Україні, в останні роки зазнав негативного впливу пандемії: глобальна криза в індустрії гостинності у 2020 році призвела до розвитку внутрішнього туризму в більшості країн. Це підтверджують показники туристичного збору. Так, у 2021 році до бюджету України надійшло 244 мільйони гривень туристичного збору. У 2020 році він сягнув 130,6 млн грн, цей показник на 86,8% менший. У 2019 році до бюджету надійшло 196 млн грн, що на 20% менше, ніж у 2021 році.

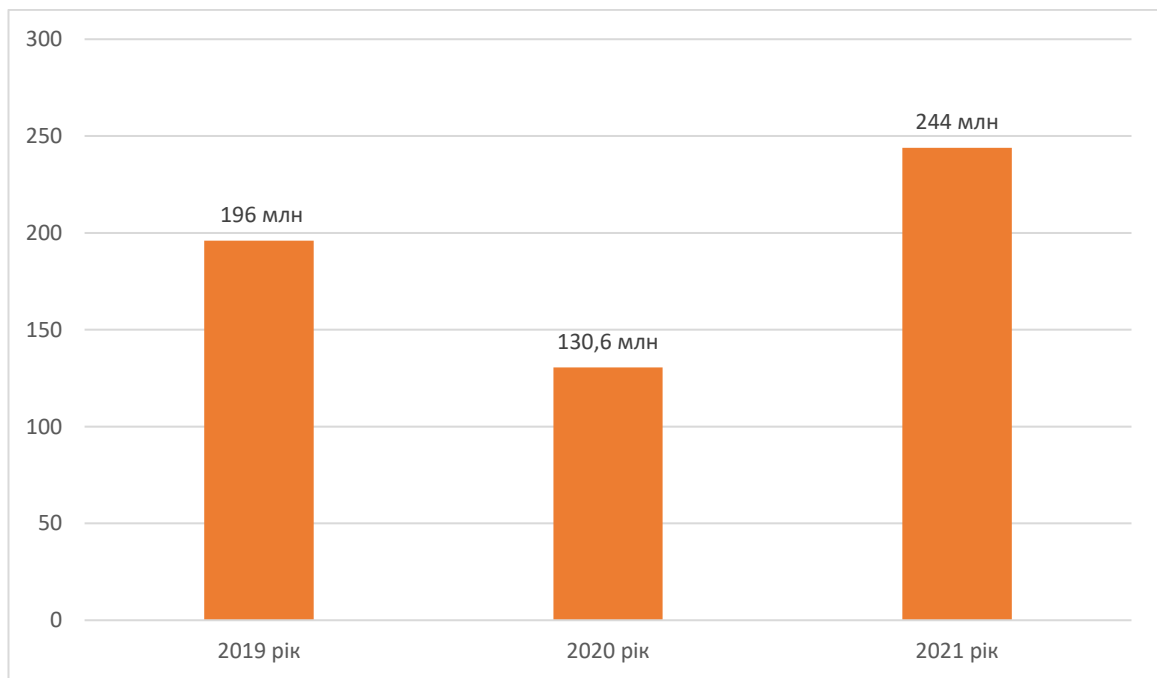

Рис.2.1. Показники туристичного збору в Україні, грн

Спостерігалася і негативна динаміка: за даними Всесвітньої туристичної організації, у 2020 році пандемія скоротила міжнародні подорожі в Україні більш ніж на 88%, а у 2021 році кількість туристичних прибуттів впала на 9% - до 3 мільйонів порівняно з 13,7 мільйона у 2019 році. [5]

Кількість іноземних туристів у 2020 році суттєво зменшилася. За цей період до України приїжджали туристи з Європи, що менше, ніж 3 007 000

туристів у попередньому році. Більшість іноземних туристів приїжджали з приватною метою, і їхня кількість зменшилася до 3,127 мільйона у 2020 році. Туристи зазвичай подорожують наземним транспортом, при цьому витрати на особисті поїздки в Україну впали до 317 мільйонів доларів США у 2020 році, а на ділові поїздки - до 57 мільйонів доларів США. В Україні переважає виїзний туризм, і він буде найвищим після 24 лютого 2022 року. Крім того, загальна кількість виїзних туристів у 2019 році становила 5 524 тисячі, тоді як у 2020 році цей показник кардинально зменшився до 1 758 тисяч. Потік іноземних туристів в Україну зменшився до 11 773 тис. у 2020 році. У 2021 році кількість іноземних туристів, які перетнули кордони країни, зростає на 26,3% порівняно з 2020 роком, сягнувши майже 4 271 000. Що стосується українців, то минулого року кордон перетнули 14,7 мільйона співвітчизників. [6]

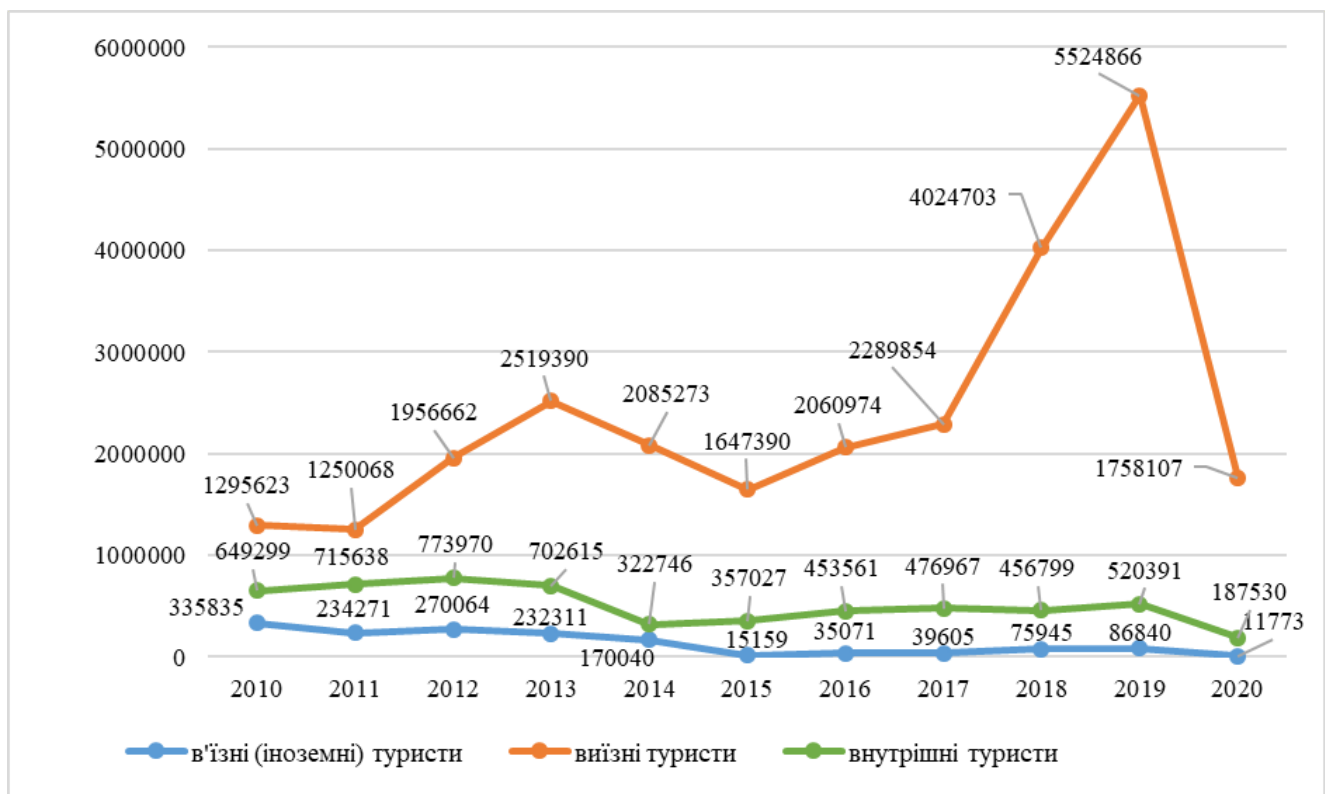

Рис. 2.2. Динаміка основних туристичних потоків в Україні в період 2010-2020 рр., осіб

У 2019 році Україна досягла середнього рівня розвитку порівняно з попередніми роками. Відбулося зниження глобального індексу конкурентоспроможності індустрії туризму в Україні (рис.2.3.)

У 2009 році Україна займала 77 місце, а у 2019 році опустилася до 103 місця. Україна продемонструвала доволі низькі показники конкурентних переваг у 2019 році, а саме: бізнес-середовище – 103 місце; екологічна стійкість – 114 місце; стан природних ресурсів – 116 місце; безпека – 107 місце.

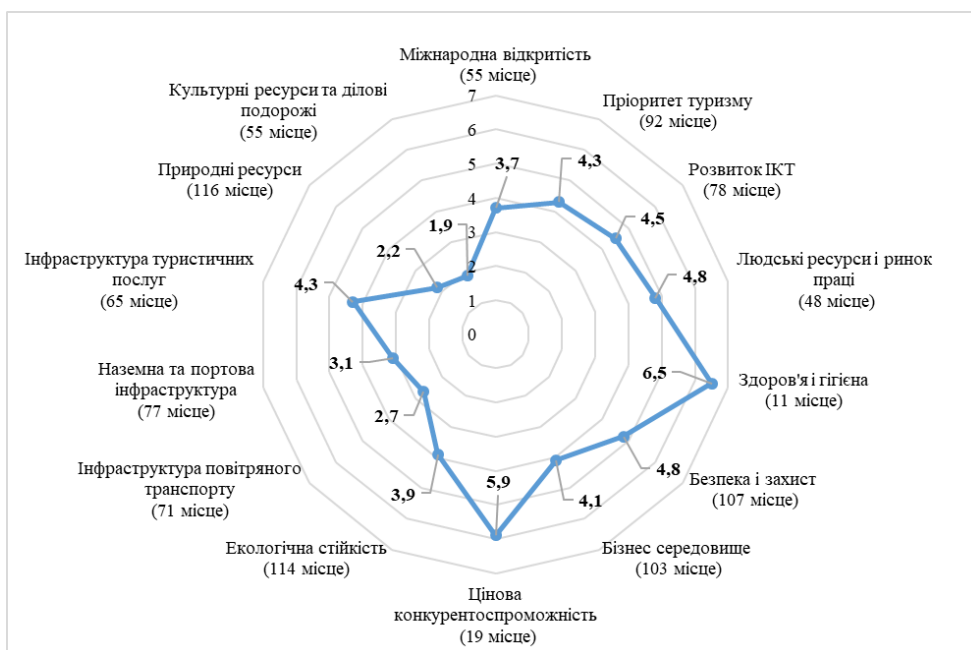

Рис. 2.3. Місце України у 2019 році в світовому рейтингу «Туристичної конкурентоспроможності»

Показники рейтингу України за 2021 рік в світових рейтингах наведено на рис. 2.4.

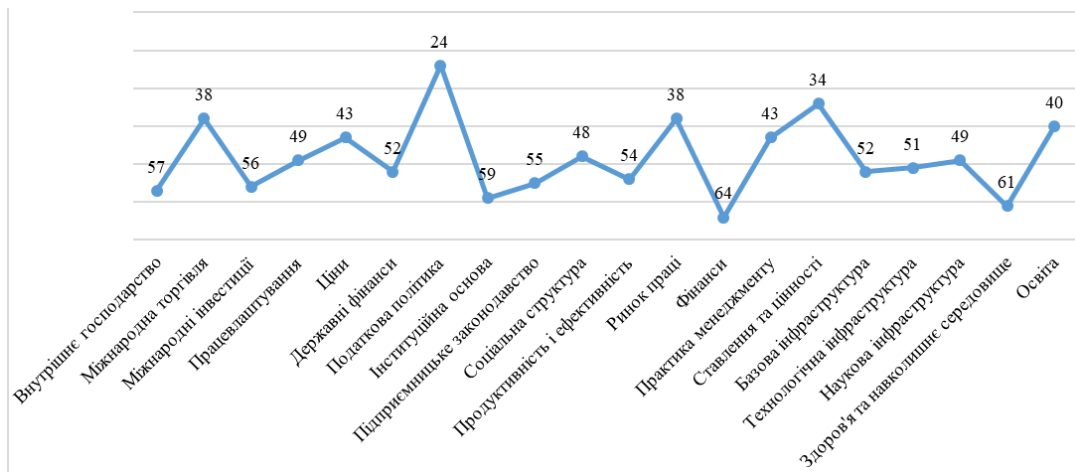

Рис. 2.4. Місце України у 2021 році в світовому рейтингу «Туристичної конкурентоспроможності»

На світовій арені Україна представлена досить скромно. Профіль України у глобальному рейтингу туристичної конкурентоспроможності охоплює 64 країни. На жаль, у 2021 році Україна посіла останнє (64 місце) з 64 країн за показником «Фінанси» та 61 місце з 64 країн за показником «Здоров'я та навколишнє середовище». Структура опублікованої оцінки України більше орієнтована на діловий туризм, але вона також дає загальне уявлення про позицію України на світовому туристичному ринку, дозволяє зробити висновки та визначити напрями для покращення її позицій у світі.

2.2. Туристичний сектор в Україні під час війни

З 24 лютого 2022 року в Україні триває російська збройна агресія, наслідками якої є не лише величезні людські втрати, а й значна шкода інфраструктурі та економічному сектору, зокрема туризму.

Замість розвитку внутрішнього туризму відбулося багатомільйонне внутрішньо-регіональне переміщення населення, а також масовий виїзд громадян України за кордон, незалежно від туристичних цілей.

Війна зруйнувала туристичну галузь, підірвала фінансові, енергетичні та продовольчі ринки і спричинила шалену інфляцію в усьому світі. Туризм у центральній, східній та південній Україні повністю зупинився. [8]

Війна між росією та Україною серйозно вплинула на туристичний сектор за кордоном, так і в Україні. Експерти прогнозують, що найбільший вплив війна матиме на туризм на Близькому Сході, в Туреччині, Німеччині та Греції. Це пов'язано насамперед не з політичними причинами, а з тим, що ціни на природні ресурси, такі як газ і нафта, зростають, а разом з ними і ціни на туристичні послуги. [8]

Слід зазначити, що нині управління туризмом зосереджене на волонтерстві, а туристичні бази - на гуманітарній допомозі та волонтерських штабах; туристичні маршрути повинні мати захисні споруди, такі як бомбосховища; маршрути навколо важливих державних та військових об'єктів, які можуть стати цілями ракетних атак та бомбардувань з боку російських агресорів, мають бути зведені до мінімуму; військові операції мають бути обмежені до мінімуму. Слід зазначити, що триваючі військові дії унеможливають пляжні та пішохідні тури, а також туризм на існуючих туристичних маршрутах.

На сьогоднішній день, в умовах воєнного конфлікту в Україні, відсутність повністю безпечних територій негативно впливає на туристичну привабливість країни, що призводить до її майже нульового рівня. Іноземні туристи не можуть і не бажають відвідувати Україну через регулярні масштабні обстріли, ракетні атаки та бомбардування, значні пошкодження інфраструктури через підвищену небезпеку у зв'язку з бойовими діями, призупинення авіасполучення. Внутрішній туризм також перебуває у серйозній кризі, оскільки люди переїжджають з небезпечних районів у безпечні, замість того, щоб відвідувати інші частини України з туристичною метою.

«Український туризм зараз втрачає значні кошти. Перш за все, це пов'язано зі зменшенням загальної кількості туристів. Наразі Україна повністю позбавлена іноземних туристів, у 2020 році їх кількість досягла близько 4 мільйонів, з яких близько 90 тисяч скористалися послугами українських турфірм. 13 із 24-ти областей України майже повністю припинили діяльність туристичних підприємств.» [8]

Незважаючи на втрати, зазначені українським туристичним сектором через війну, за перші чотири місяці 2022 року сума туристичного збору значно зросла до 64 млн 611 тис. грн, що становить майже 65% більше, ніж за аналогічний період 2021 року, коли бюджет отримав 39 млн грн. Місто Київ та чотири області лідирують за обсягами сплати туристичного збору, входячи до першої п'ятірки.

На понад 18 млн грн місто Київ поповнив свій бюджет. Найбільший приріст порівняно з тим самим періодом 2021 року зафіксовано у Львівській області до бюджету надійшло 11 млн 463 тис. грн, що склало – 268%. У Закарпатській області туристичний збір збільшився на 144% до 6 млн 212 тис. грн; у Хмельницькій області було виділено 1 млн 447 тис. грн. Івано-Франківська область отримала 6 млн грн, що на 48% більше. (Рис.2.5.)

Таке зростання змусило більшість українців, які не бажали перебувати під окупацією та тікали від бомбардувань, залишати свої домівки у південних, східних та центральних регіонах і переїхати у безпечніші райони на заході України.

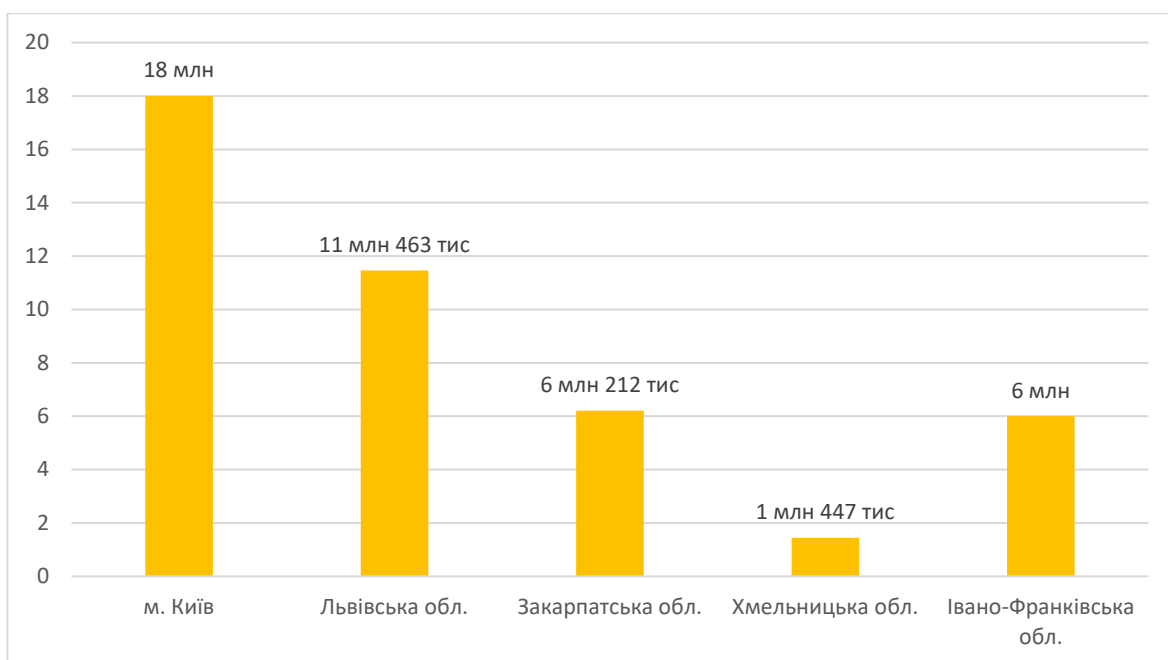

Рис.2.5. Сума туристичного збору за перші чотири місяці 2022 року, грн

Значне зниження туристичного збору зафіксовано в областях, де ведуться бойові дії, та на окупованих територіях. Туристичний збір впав на 63% у Миколаївській області, на 60% у Луганській області, на 48% у Сумській області, на 46% у Херсонській області та на 41% у Запорізькій області. (Рис.2.6.)

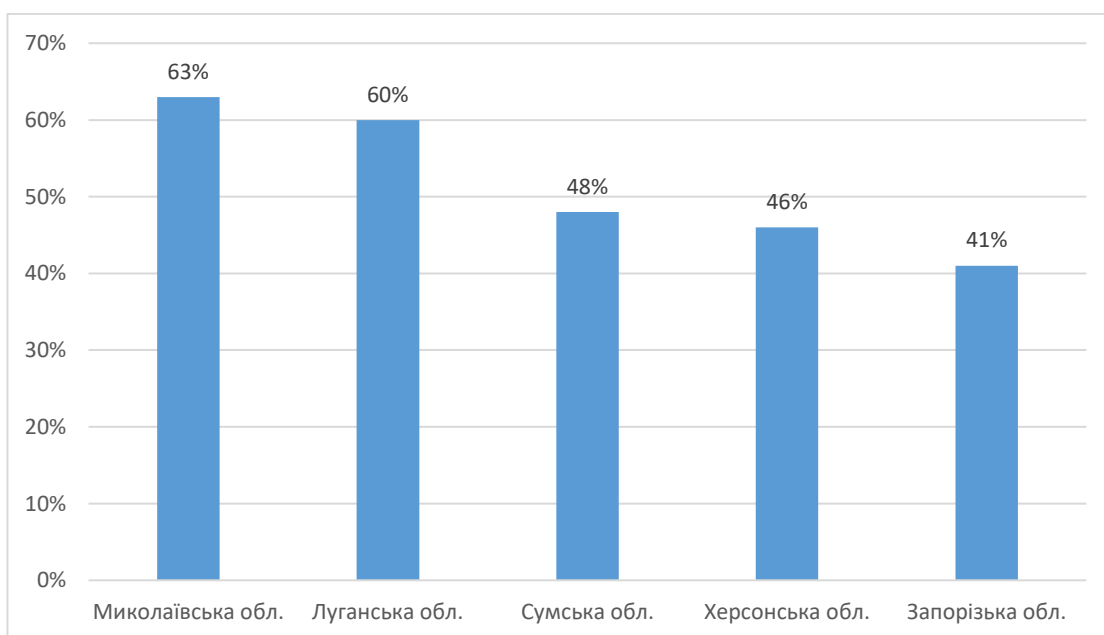

Рис. 2.6. Зниження туристичних зборів за перші чотири місяці 2022 року, %

2.3. Готельний бізнес в Україні під час війни

Під час перших місяців війни робота готелів майже повністю припинилася. Потік гостей зупинився, і всі заплановані заходи, екскурсії та ділові поїздки були скасовані. У південній, східній та центральній частинах країни рівень скасування становив 85-98%.

Сотні тисяч людей покинули свої домівки на окупованих територіях України через небезпеку, і готелі в західних регіонах були переповнені. Деякі власники готелів пропонували безкоштовне проживання для внутрішньо переміщених осіб, тоді як інші підняли ціни в десятки разів. В інших регіонах заклади розміщення або втратили дохід і працювали у збиток, або взагалі закрилися.

Наразі готельний ринок України має заповнюваність до 2-3% у вартісному вираженні. На півдні цільовий показник становить 3-5%, у Києві та регіонах - 10-15%, а на сході більшість готелів припинили роботу через бойові дії та окупацію території.

Рівень завантаженості готелів почав спадати наприкінці весни. Не відбувся й курортний сезон. Більше 2000 готельних об'єктів, розташованих на півдні та сході України, залишаються закритими. Виняток становить місто Одеса, яке відносно безпечно, там функціонує 90% готельних закладів з середнім рівнем завантаження 60%. У Києві готелі відновили свою роботу у травні, але з невеликими показниками від 15% до 25%.

Аналіз ринку показує, що ситуація поступово стабілізується. Хоча й не на повну потужність, але готелі сплачують податки, отримують прибуток, працюють і залучають гостей.

Промисловість може повністю відновиться і вийти на довоєнний рівень але це залежить від тривалості воєнних дій та масштабів еміграції українців за кордон. Наразі 99% гостей готелів складають українські громадяни, а решта 1% - це військовослужбовці, волонтери, іноземні журналісти та представники

міжнародних організацій. Ці особи прибули в Україну внаслідок гуманітарної кризи в окремих регіонах.. (Рис. 2.7.)

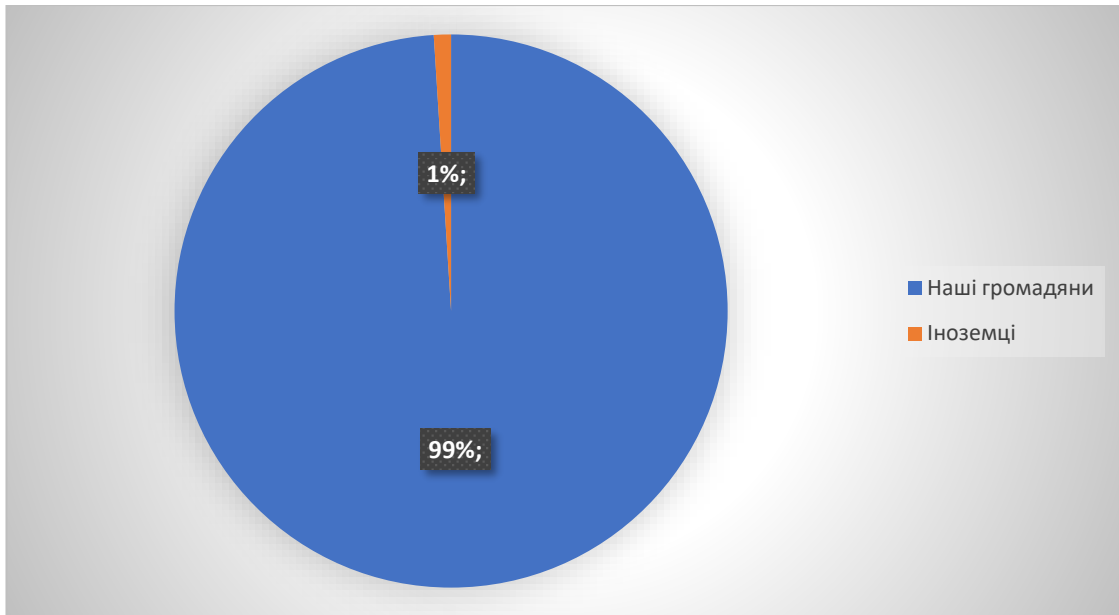

Рис.2.7 Діаграма розподілу відвідувачів готелів у 2022 році

2.4. Ресторанний бізнес в Україні під час війни

Основними проблемами, з якими зіткнувся ресторанний бізнес під час війни, були паніка, втеча персоналу, логістика, розірвання контрактів на постачання та комунікаційна підтримка в кожній точці продажу. У перші тижні після потрясінь харчова промисловість зосередилася на створенні простих, популярних страв. До них належали випічка, хліб і хлібобулочні вироби. (Рис.2.8.)

Більшість закладів, які під окупацією було закрито, а деякі з них все ще намагаються працювати. Деякі міста постраждали дуже сильно - Харків, наприклад, вважається ресторанним містом. Однак зараз вся ресторанна діяльність там майже зупинилася.

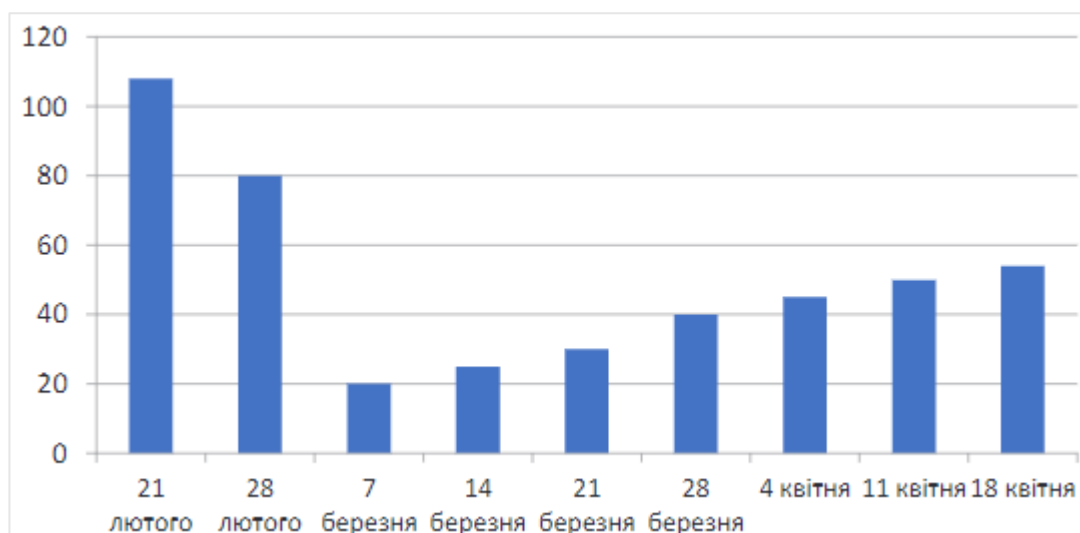

Рис. 2.8. Працюючі заклади громадського харчування

Третина ресторанів у Києві закрилася з початку повномасштабної війни, оскільки багато киян не повернулися до міста, незважаючи на поразку і виведення російських військ зі столиці. Однак, незважаючи на це, ресторанний бізнес не зробив великого кроку на Західну Україну. Це пов'язано, наприклад, з тим, що жителі Одеси і Харкова хочуть відновити бізнес у своїх містах.

У той же час, західні регіони демонструють позитивну динаміку. У Львові та області кількість ресторанів і кафе зросла приблизно на 30%, тоді як у Закарпатській, Чернівецькій та Івано-Франківській областях зростання склало близько 20%. [9]

Найактивніше розвивався ресторанний ринок Львова, де з початку війни відкрилося понад 500 нових закладів. Серед західноукраїнських міст Львів виявився найбільш космополітичним і жвавим. У травні в Закарпатській області зафіксували найкращі продажі (рис. 2.9.): за тиждень 16-22 травня продажі сягнули 152% порівняно з тижнем 14-20 лютого. Цей показник був найвищим. Найнижчі показники були зафіксовані у східній та південній частинах України, в епіцентрі бойових дій.

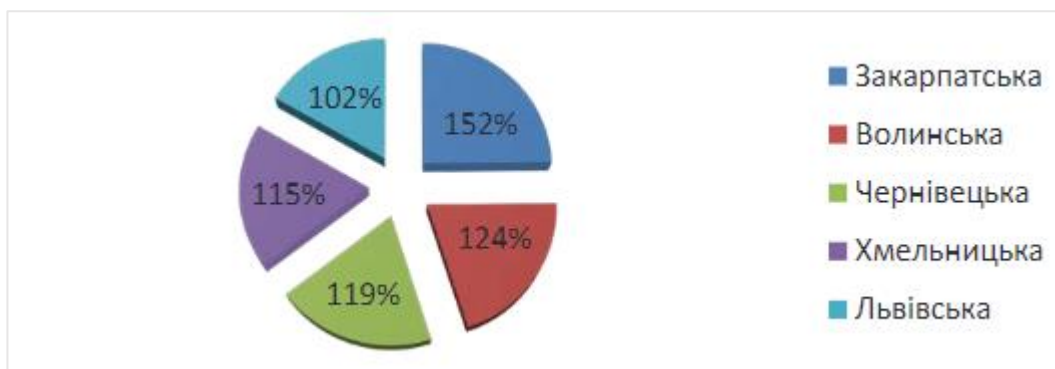

Рис. 2.9. Показники прибутків ресторанів за травень 2022 року

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В СТРАТЕГІЇ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ МІСТ УКРАЇНИ

3.1. Перспективи розвитку туризму в Україні після війни

Перспективи розвитку туризму в післявоєнній Україні виглядають наступним чином:

- багатьох туристів цікавлять місця, які стали символічними післявоєнними об'єктами та меморіальними стежками, тому частку туристів можна збільшити, використовуючи досвід пережитого країною у війні. Освітній туризм може бути пов'язаний з тим, щоб «побачити і відвідати на власні очі» труднощі, які мали місце в післявоєнних містах і селах, таких як Ірпінь, Харків, Маріуполь, Буча;

- унікальні місця вшанування пам'яті конкретних місць в Україні (Зміїний острів, Чорнобаївка тощо), які могли б стати символами слави;

- забезпечити фінансування для відновлення України та розробити конкретні програми і стратегії відновлення. [10]

Для того, щоб відновити позиції України після війни на міжнародному туристичному ринку, туристичні оператори повинні знайти нові способи просування та продажу своїх послуг і продуктів. Одним із них є створення раціональної системи взаємовідносин для вирішення певних запланованих завдань. Їх правильна інтеграція забезпечить синергію та посилить дії один одного.

На шляху України до післявоєнного відновлення туристичного сектору бажано було б використати досвід інших країн, які також перебували в кризовому стані, економіка яких, у тому числі й туристичний сектор, була зруйнована війною, а зараз стабільно розвивається, зокрема в туристичному секторі.

Хорватія, наприклад, є одним із прикладів успішного відродження післявоєнного туристичного сектору України. Хорватський туризм практично зупинився під час громадянської війни в 1990-х роках. Відтоді було розпочато масштабну PR-кампанію з просування раніше невідомих туристичних ресурсів Хорватії: у Хорватії налічується понад 1000 островів, 66 з яких заселені. Хорватія має понад 1000 островів, 66 з яких заселені. Ця географічна особливість приваблює туристів, які раніше знали лише грецькі острови. Хорватські пляжі починають отримувати «блакитний прапор» за екологічність і чистоту. Стрімке зростання туризму також мало значний вплив на економіку Хорватії. На рік близько 10 мільйонів туристів приносять чималі доходи, утворюючи близько 15% ВВП Хорватії [11].

Заслуговує на увагу не лише Хорватія, але й досвід Кіпру, який став одним з найпопулярніших туристичних напрямків після етнічного конфлікту між греками та турками. Траєкторія промоційного туризму на Кіпрі схожа на хорватську, з визначенням основних переваг туризму - широка промоційна діяльність в інших країнах [11].

Відомим прикладом відродження туризму є Ізраїль, який зберіг свій статус туристичної дестинації, незважаючи на триваючу війну з Палестиною. Ізраїльський туризм чудово адаптувався до триваючого військового конфлікту [11].

Іншим важливим напрямком відновлення туристичних зон України, особливо прибережних, є розмінування приблизно 20 000 квадратних кілометрів прибережних туристичних територій, що, за оцінками експертів, потребує значного часу та фінансування. Якщо цього не зробити, більшість прибережних туристичних зон залишатимуться небезпечними та недоступними протягом кількох років, поки не будуть повністю розміновані, що завдасть значних збитків туристичному сектору у відповідних регіонах [12].

Концептуальні засади відновлення туристичного потенціалу повоєнної України дають стабільний погляд на визначення майбутнього вектору розвитку вітчизняного туризму в контексті розробки стратегії повоєнної відбудови. Стратегічні орієнтири відбудови туристичного сектору в повоєнній Україні включають розширення інфраструктури туристичних послуг та діджиталізацію рішень, розвиток туризму на трьох рівнях (за туристичними напрямками, за інвестиційними проектами та за регіональними ознаками) та формування конкурентних переваг України, а також просування унікального бренду України за кордоном.

Варто звернути увагу на те, що сьогодні в соціальних мережах активно обговорюється питання майбутнього архітектурного відновлення міст, особливо населених пунктів. Дизайнер Іван Огієнко, який активно публікує на своїй сторінці ескізи потенційних архітектурних проектів, вважає, що, серед іншого, необхідно залишити на місті шрами від ракет і переосмислити наш підхід до архітектури. Це був би найкращий підручник, який допоможе людям пам'ятати про жахи війни.

Зараз він запускає соціальний проект з реконструкції українських міст і публікує його в Instagram. Серед вже опублікованих ескізів - драматичний театр у Маріуполі, будівлі в центрі Харкова, меморіал Ірпінського мосту, варіанти реконструкції панельних будинків, будинок «Перше обличчя війни» на вулиці Валерія Лобановського в Києві, музей Григорія Сковороди, на місці зруйнованого будинку в Миколаєві музей геноциду українців та ескізи реконструкції готелю «Україна» в Чернігові. На рис.3.1 представлений готель «Україна» як осучаснений простір. Там розміщений кінотеатр та оглядовий майданчик. У цьому контексті можна простежити наступні характеристики, які раніше згадувалися в інтерв'ю. Зокрема, мистецькі елементи публічного простору, модернізований вигляд та впровадження «нового» в те, що існувало раніше.

Рис.3.1. Макет відновлення готелю «Україна» в Чернігові

Макет Меморіалу Ірпінського мосту зображений на рисунку 3.2. Цей об'єкт може включати реконструкцію будівлі, просторові зручності та історичні елементи, що нагадують про події, які відбувалися на цьому місці.

Рис.3.2. Макет Меморіалу мосту в Ірпені

На Харківщині реконструкція музею Григорія Сковороди зображена на рисунку 3.3. Схожі методи збереження історико-культурної спадщини можна спостерігати на макеті Івана Огієнка.

Рис. 3.3. Макет реконструкції на Харківщині меморіального музею Григорія Сковороди

3.2. Перспективи розвитку туризму у місті Луцьк після війни

Луцьк - одне з найдавніших міст України. Перша згадка про Луцьк датується 1085 роком в Іпатіївському літописі, коли місто стало центром міжусобиць між нащадками Ярослава Мудрого. Однак археологічні дослідження свідчать, що місто було побудоване близько 1000 року.

Квартал, що розглядається, розташований на північному заході міста Луцька. Його площа становить 2 277 кв. км. Ця частина омивається річкою Стир і є частиною історико-культурного заповідника «Старий Луцьк». Історико-культурний заповідник міста Луцька був створений у 1985 році на території обласного центру міста Луцька Волинської області як історико-

культурний заповідник загальнодержавного значення з метою збереження та раціонального використання історичних пам'яток.

На даній території розташовані житлові будинки, кілька підприємств, офісний центр, дитячий садок, Волинська облспоживспілка, факультет мистецтв Волинського державного університету, гуртожиток, Волинське Об'єднання Церков Євангельських Християн-баптистів, територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) та різноманітні кафе. У районі також знаходиться низка пам'яток архітектури місцевого та національного значення, більшість з яких потребують зовнішнього благоустрою.

«Хрестовоздвиженська церква - пам'ятка української архітектури, розташована на вулиці Данила Галицького, 2 на північно-західній околиці Старого міста Луцька, що є національним історико-культурним заповідником.» [13]

Хрестовоздвиженська церква (1619-1887), ох. №79, розташована за адресою: вул. Данила Галицького, 2. Ця пам'ятка вважається одним з найдавніших прикладів переведення дерев'яної сакральної архітектури в кам'яну. Іншими словами, традиційний український тип дерев'яної тризрубної триверхої церкви був перетворений на кам'яну споруду. Тридільна конфігурація церкви підкреслювалася трьома куполами. Вівтар (бабинець) був схожий на оборонну вежу зі сходами, що вели до склепіння. Костел був збудований між 1619 і 1622 роками і мав виразно оборонний характер; у 1797 році Хрестовоздвиженська церква стала соборним православним храмом; у 1803 році вона була знищена пожежею і майже повністю продана як будівельний матеріал у середині 19 століття; у ніч з 27 на 28 квітня 1858 року центральна частина купола обвалилася. у ніч з 28 на 29 квітня 1858 року обвалилася центральна частина купола; між 1887 і 1890 роками відбудували частини храму, який освятили 26 серпня 1890 року. У радянський період стару

церкву переобладнали під планетарій і добудували; у 1990 році рішенням міськради будівлю передали релігійній громаді УАПЦ. [13]

Після внутрішньої перебудови костел був втретє освячений як православний храм 27 вересня 1990 року. З 17 століття збереглася лише апсида, прикрашена фризом з кілевидних ніш. Церква захована у зелені церковної території і частково проглядається з вулиці. [13]

«До території церкви з півдня прилягає будинок колишньої Луцької Братської школи - Монастир василіан – пам'ятка архітектури національного значення XVII ст., ох. № 83, адреса: вул. Й. Кондзелевича, 5. На місці давнього руського шпиталю та церкви Святого Лазаря зусиллями луцьких братчиків у першій половині XVII століття, протягом 1630-1640-х років, зводиться двоповерхове приміщення монастирського корпусу, де розміщуються: слов'яно-греко-латинська школа, бібліотека, монастирські келії, шпиталь для хворих та престарілих, а з 1635 року - друкарня. На початку XVIII століття братський монастир переходить в унію і стає власністю отців-василіан. У період 1803 - 1807 років до монастиря була прибудована домова церква, а згодом ще низка приміщень.» [13]

Сьогодні це двоповерхова будівля з Г-подібним підвалом і залишками знесеної прибудови; на першому поверсі розміщені музей і крамниця, а другий поверх використовується як житловий. 27 вересня 2011 року, на свято Воздвиження Чесного Хреста, на першому поверсі пам'ятки було відкрито Історичний музей Луцького Хрестовоздвиженського братства XVII-XXI століття. [13]

Сучасний підхід до відновлення історичних міст полягає у сприйнятті архітектурних пам'яток як складової системи, що активно взаємодіє з сучасною структурою міста. Хоча домінуючі й емоційно насичені історичні елементи можуть зберігатися, вони необхідно використовувати як музейні артефакти.

Сучасний підхід до реконструкції історичних міст полягає у тому, щоб активно використовувати їхні архітектурні пам'ятки як живі компоненти містобудівного середовища, які формують оточуючу атмосферу та іноді навіть впливають на композицію сучасних архітектурних елементів. Питання збереження і оновлення історичного міського середовища повинні вирішуватись у комплексі. Щоб дійсно зберегти історичне містобудівне середовище, необхідно забезпечити його життєздатність і активне використання.

Важливо не лише зберігати історичне містобудівне середовище, а й постійно його оновлювати. Цей процес включає реставрацію, ремонт, благоустрій і нове будівництво. Тому для забезпечення оновлення та підтримки поточного стану було запропоновано архітектурно-планувальне рішення щодо реконструкції території Хрестовоздвиженської церкви.

Важливою складовою ландшафтної архітектури є використання зелених насаджень. У цьому проекті передбачено збереження наявних зелених насаджень. Зелені насадження можуть бути використані залежно від їхнього призначення наступними способами:

- Зелені насадження загального користування: це включає парки, сквери, бульвари, зелені смуги вздовж вулиць, лугопаркові зони і озеленення громадських центрів. Ці зелені простори призначені для загального використання та задоволення потреб місцевого населення.
- Зелені насадження обмеженого користування: це включає зелені на ділянках громадських установ, які знаходяться в сільській зоні, а також на території виробничих зон. Вони можуть бути призначені для обслуговування певних організацій або обмеженої групи осіб.
- Зелені насадження спеціального призначення: це включає санітарно-захисні та водоохоронні зони. Вони використовуються для захисту довкілля від шкідливих впливів, збереження водних ресурсів та підтримання екологічної рівноваги.

Збереження та розумне використання зелених насаджень у різних категоріях сприяє створенню збалансованого та приємного для проживання міського середовища.

На даній території, яка знаходиться в сельбишній зоні, озеленення відноситиметься до зелених насаджень обмеженого користування. Головними ландшафтно-формуючими елементами будуть 7 штук вязів та 1 береза. В'язь (лат. *Ulmus*) - це рід дерев родини в'язових (ільмових) (*Ulmaceae*). В'язі мають горішки, оточені крилоподібними виростами. Вони поширені по всій Україні, особливо в лісостепу та степу. Стовбур в'яза має могутню структуру, а крона має шатрову форму (рис.3.4.).

Рис. 3.4. В'язь

В'язь є рекомендованим варіантом для групових, поодиноких та алейних насаджень, а також для живих огорож. Його варіанти красиво декорують ландшафт: плакуча, пірамідальна і куляста форми. Завдяки міцній та глибокій кореневій системі з численними кореневими паростками, в'язь може бути використаний для заліснення ярів і балок. Крона в'язі шорсткої є густою і

широкоциліндричною, має округлу форму зверху. У декоративному садівництві він цінується за особливо темну зеленню. Варто зауважити, що в'язь не переносить засолених ґрунтів. Відомі декоративні форми в'яза, що мають плачучу або колоноподібну крону, а також листки зі спотвореним кольором. В'язь рекомендується для групових, поодиноких та алейних насаджень. Хоча він може бути використаний в лісомеліоративних насадженнях як вологолюбна рослина, його використання обмежене. Також він підходить для протиерозійних насаджень на найменш змитих ділянках та в зволжених місцезростаннях. В'язь корковий є найбільш ксерофітним видом серед в'язів і рекомендується для захисних насаджень на схилах ярів та балок, особливо в сухих районах степу. В'язь листуватий також цікавий як джерело гілкового корму. Гілки, зібрані в травні, містять протеїни (13,1%), жири (до 4,2%), клітковину (до 28,4%) та безазотисті екстрактивні речовини (до 48,1%) і можуть бути використані в їжу всіма тваринами. Плоди в'яза листуватого мають високий вміст білків і жирів, але мало клітковини та танінів. Це робить їх особливо підходящими для годівлі молочних корів.

Береза (*Bétula*) - це рід листопадних дерев і кущів з родини Березових (*Betulaceae*). Вона має гладку білу кору, але при основі стовбура кора стає чорно-сірою та глибоко тріщинуватою. Квітки берези є одностатевими, а рослина самозапильна. Загалом, цей рід налічує близько 120 видів, які поширені по всій Північній півкулі, від субтропіків до тундри. В колишньому СРСР зустрічаються близько 40 видів дикорослих берез, а ще близько 25 видів було введено в культуру. (Рис.3.5.)

Рис. 3.5. Береза

У проєкті було використано жасмин і кизильник блискучий як чагарники. Жасмин (*Jasminum*) - це рід вічнозелених чагарників з родини Маслинових. Цей чагарник має тонкі кучеряві стебла, які можна підв'язувати до опори. Його листки невеликі, протилежні та яскраво-зелені. Жасмин відрізняється тривалим і багатим цвітінням, яке триває з весни до пізньої осені. Квіти жасмину невеликі, білі, воскоподібні, можуть бути махровими або немахровими. Вони розвиваються в пазухах листків на кінцях молодих пагонів та збираються у невеликі суцвіття, які містять 4-5 квіток. Протягом цвітіння пелюстки жасмину можуть змінювати колір на рожевий. (Рис.3.6.)

Рис. 3.6. Жасмин

Кизильник блискучий (*Cotoneaster lucidus*) - це чагарник, який має вертикально зростаючі ветві і досягає висоти до 2,5 метра. Він має блискуче темно-зелене листя, дрібні рожеві квітки і чорні ягоди. Цей сорт кизильнику є невимогливим і морозостійким, ідеально підходить для стрижених огорож. У ландшафтному дизайні його часто використовують для створення живих плотів і вільних груп. У лісовому господарстві він може бути використаний як підлісок у змішаних насадженнях.

Загалом, кизильник блискучий є декоративним і витривалим чагарником, який можна успішно використовувати для озеленення різних ландшафтів і створення естетичних композицій.

Рис. 3.7. Кизильник блискучий

В плані облаштування території передбачено використання газону як трав'яного покриття. Для збереження естетичного вигляду та здоров'я газону важливо регулярно стригти його на висоті 4-5 см.

В проекті передбачено використання бруківки для покриття стежок на площі 257,6 м². Крім того, навколо одного з пам'ятників використовується покриття з граніту площею 2,1 м².

В проекті передбачено використання таких елементів малої архітектурної форми:

- 7 лавочок для сидіння;
- 17 ліхтарів для освітлення;
- 7 декоративних ящиків-клумб;
- 3 смітники;
- 3 декоративних ящика для ґрунту.

У проекті також передбачено встановлення кованого огороження навколо території та кованих вхідних воріт. Ці елементи дизайну забезпечать стильний і витончений вигляд, одночасно забезпечуючи функціональність і безпеку. Ковані огороження і вхідні ворота додають деталям індивідуальності та елегантності, створюючи впевнений перший враження про територію.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, можна сказати, що для післявоєнного відновлення туристичного сектору України перспективними є наступні напрямки:

- 1) розробка та впровадження програм (національних та міжнародних) для підтримки туристичного бізнесу;
- 2) розвиток освітнього, ділового, медичного, спортивного, воєнного та зеленого туризму;
- 3) врахування зростання інтересу іноземних туристів до меморіальних маршрутів та символічних повоєнних місць;
- 4) вивчення нових способів та методів маркетингу туристичних послуг;
- 5) забезпечення тісної співпраці між країнами в напрямку взаємної підтримки туристичної діяльності, тощо.

Також у контексті відновлення туристичної галузі України варто звернутися до досвіду інших країн, які ефективно відбудували свої туристичні галузі після війни та кризових ситуацій.

Проведене дослідження ролі туристичної галузі в стратегії повоєнного відновлення міст України показало, що для реалізації наявних можливостей потрібно створити необхідні умови для розвитку туризму, а саме:

- основу для ефективних комунікацій господарюючих суб'єктів, суспільства та органів влади у сфері гостинності;
- формування образу міста, привабливого та безпечного для внутрішнього та в'їзного туризму;
- умови для взаємин з іншими регіонами країни і світу в туристичній сфері;
- розширення спектру пропозиції на ринку послуг розміщення;
- стимулювання розвитку ефективного конкурентного середовища в туристичній галузі;
- підготовка кадрів для туризму та супутніх галузей.

Щодо формування та просування нових турпродуктів, то необхідним є:

- створення нових туристичних продуктів відповідно до попиту широких споживчих груп;
- просування міських туристичних продуктів у масштабі області, країни та за кордоном;
- розробка структури туристичного образу та бренду міста, у тому числі із просуванням рис унікальності, ексклюзивності, безпеки, якості та інших споживчих властивостей.

Для реалізації завдання щодо розвитку туристичної інфраструктури, необхідно вжити таких основних заходів:

- підтримка реконструкції (у тому числі - часткової) і будівництва готелів з метою збільшення частки номерів економ- і бізнес-класу;
- підтримка прискореного будівництва виставкових площ;
- стимулювання розвитку малого бізнесу для надання супутньому туризму сервісних послуг;
- проведення зонування, підготовка об'єктів нерухомості до залучення в ринковий оборот.

Для розвитку ділового туризму необхідно перетворити місто на центр ринкової інфраструктури та ділових послуг.

Таким чином, основними факторами розвитку туризму та індустрії гостинності в місті мають стати:

- 1) наявність достатнього числа готелів, що відповідають міжнародним стандартам якості та задовольняють платоспроможності потенційних туристів;
- 2) наявність відповідної туристичної інфраструктури.

У зв'язку з цим, з метою зменшення дефіциту готельних місць під час масових заходів, а також пропозиції широкого набору варіантів розміщення різного класу для задоволення реальних або очікуваних потреб відвідувачів як з погляду цінової категорії, розміру, так і зручностей та доступу до визначних пам'яток і т.д. необхідним є цільове залучення дівелоперів під проекти 2* і

міжнародних операторів готелів, а особливо важливим є підвищення якості послуг у діючих готелях шляхом введення міських стандартів.

Аналізуючи в контексті вищевикладеного перспективи розвитку міського туризму, необхідно виділити наступні основні напрями в роботі:

- формування списку найбільш значущих культурно-історичних об'єктів;
- аналіз туристського потенціалу міста, визначення спеціалізації залежно від ресурсної бази;
- проведення реставраційних робіт і підготовка пам'ятників історії і культури до туристсько-екскурсійного показу, реконструкція історичної забудови, відновлення парків і історичного ландшафту;
- реконструкція дорожньо-транспортної мережі з урахуванням проходження великогабаритних туристських автобусів, розвиток мережі автостоянок, організація транспортного обслуговування в місцях концентрації туристів;
- створення пішохідних зон в місцях масових скупчень туристів і екскурсантів, збільшення щільності об'єктів обслуговування, благоустрій, озеленення, квіткове оформлення території і її рекламно-інформаційне насичення;
- будівництво парків розваг, аквапарків, виставкових центрів;
- удосконалення систем громадського обслуговування, включаючи медичне;
- розвиток комунального господарства міста, громадського транспорту, телекомунікаційних систем з урахуванням потреб туристів;
- облаштування місць масових відвідин з урахуванням потреб літніх людей і інвалідів.

З нашої точки зору, впровадження запропонованих заходів дозволить підвищити привабливість міста, як у зарубіжних туристів, та і, перш за все, у внутрішніх.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Феномен індустрії гостинності: дефініція поняття, основні підходи, структура / І. Пандяк // Вісник Львівського університету. Серія географічна. - 2016. - Вип. 50. - С. 277-285. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Geograf_2016_50_28
2. Матвійчук, Л., & Дашук, Ю. (2022). Європейський вектор сталого розвитку індустрії гостинності України. Економіка та суспільство, (45). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-28>
3. UNWTO World Tourism Barometer and Statistical Annex. January 2022. URL: https://tourlib.net/wto/UNWTO_Barometer_2022_01.pdf
4. Бондаренко А. Г., Самойленко Ю. С. Тенденції та особливості розвитку туризму в балканських країнах (на прикладі Хорватії та Чорногорії // Причорноморські економічні студії: Науковий журнал. - Одеса, 2019. Вип. 49- 1. С. 19-23.
5. Авершин С.В. Еволюція і тенденції регіональної інноваційної кластерної стратегії. Науково-практичний журнал Економічні студії. Львів, 2021. №2 (32). С.34-39.
6. Матвійчук Л.Ю., Барський Ю.М. Факторний аналіз розвитку готельно-ресторанного господарства на рівні регіону. Економічні науки: зб. наук. праць Луцького НТУ. Серія «Регіональна економіка». Вип. 17 (67) Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2020.
7. World Data Atlas. Tourism. Knoema. Retrieved from <http://knoema.com/atlas/topics/Tourism>.
8. Моца, А., Шевчук, С., & Середа, Н. (2022). ПЕРСПЕКТИВИ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ СФЕРИ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ. Економіка та суспільство, (41). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-31>
9. Полотай, Б. Я., & Жмур-Клименко, Б. В. (2022). РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕС ПІД ЧАС ВІЙНИ. Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі, (7), 37-42. <https://doi.org/10.32782/tourismhospsee-7-5>

10. Корчевська Л. Стан, особливості та перспективи туризму у воєнний та поствоєнний періоди. Управління розвитком сфери гостинності: регіональний аспект : матеріали Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції, м. Чернівці, 5 травня 2022 р. Чернівці : Технодрук, 2022. С. 337–341.
11. Дворська І. Туристична галузь після війни: чи можлива реанімація та антикризове управління? URL: <https://blog.liga.net/user/idvorskaya/article/44952>
12. Чорний О. Найкращі часи – попереду. Що відбувається з туризмом в Україні під час війни. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/travel/samye-rkie-vremena-vperedi-proishodit-turizmom-1657645856.htm>
13. Історико-архітектурний опорний план міста Луцька з визначенням зон охорони пам'яток культурної спадщини та меж і режимів використання історичних ареалів». – 2021.

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет будівництва і архітектури
Факультет урбаністики та просторового планування
кафедра міського господарства

Атестаційна робота бакалавра

Тема:

«РОЗВИТОК ТУРИЗМУ ТА ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В СТРАТЕГІЇ ПОВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ МІСТ УКРАЇНИ»

Виконала: студентка групи МБГ-41

Верешко Анастасія Олегівна

Галузь знань: 19 «Архітектура та будівництво»

Спеціальність: 192 «Будівництво та цивільна інженерія»

Спеціалізація: «Міське будівництво та господарство»

Керівник: доц. Денисенко Н.О.

Київ - 2023

Об'єкт дослідження бакалаврської роботи - розвиток туризму та індустрії гостинності.

Предмет дослідження - вплив військової агресії росії на території України на розвиток туризму та індустрії гостинності.

Мета бакалаврської роботи - дослідити вплив військової агресії росії на території України на розвиток туризму та індустрії гостинності.

Завдання:

1. проаналізувати теоретичні основи розвитку туризму та індустрії гостинності;
2. розкрити діючий механізм розвитку туризму та індустрії гостинності під час російсько-української війни;
3. запропонувати напрямки удосконалення розвитку туризму та індустрії гостинності в стратегії повоєнного відновлення міст України.

				БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА			
	Прізвище	Підпис	Дата	Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії повоєнного відновлення міст України	Стадія	Маса	Масштаб
Виконав	Верещко А. О.			Об'єкт, предмет, мета та завдання роботи	аркуш 1	аркушів 10	КНУБА кафедра МГ група МБГ -41
Керівник	Денисенко Н. С.						
Консул-т							
Зав.каф.	Алостолова Сосна Л. О.						

Індустрія гостинності: суб'єкти, отримувачі послуг, сектори		
Сектор гостинності	Суб'єкт	Отримувач послуг
Розміщення-проживання	Готель, готельні мережі, хостел, апартаменти, глемпінг, гостьові будинки	Внутрішній турист, подорожуючі, іноземний турист
Напої та харчування	Заклад швидкого харчування, ресторан, сфера громадського харчування, кафе, служби доставки, їжа з собою, та організації харчування (кейтерінг)	Внутрішній турист, постійний гість (споживач), іноземний турист, місцевий відвідувач
Туризм та подорожі	Туристичні бюро та туристичні агенції, транспортні компанії	Внутрішній турист, людина у відрядженні, іноземний турист, відпочивальник, студент
Індустрія розваг (ігри, спорт, круїзи, event-заходи)	Нічні клуби, казино, event-агентства, круїзні агенції	Внутрішній турист, іноземний турист, відпочивальник
Оренда житла на сезон	Агенції з оренди житла, власники приміщень	Фізичні особи - відпочивальники, туристи

Рис.1. Динаміка розвитку міжнародного туризму

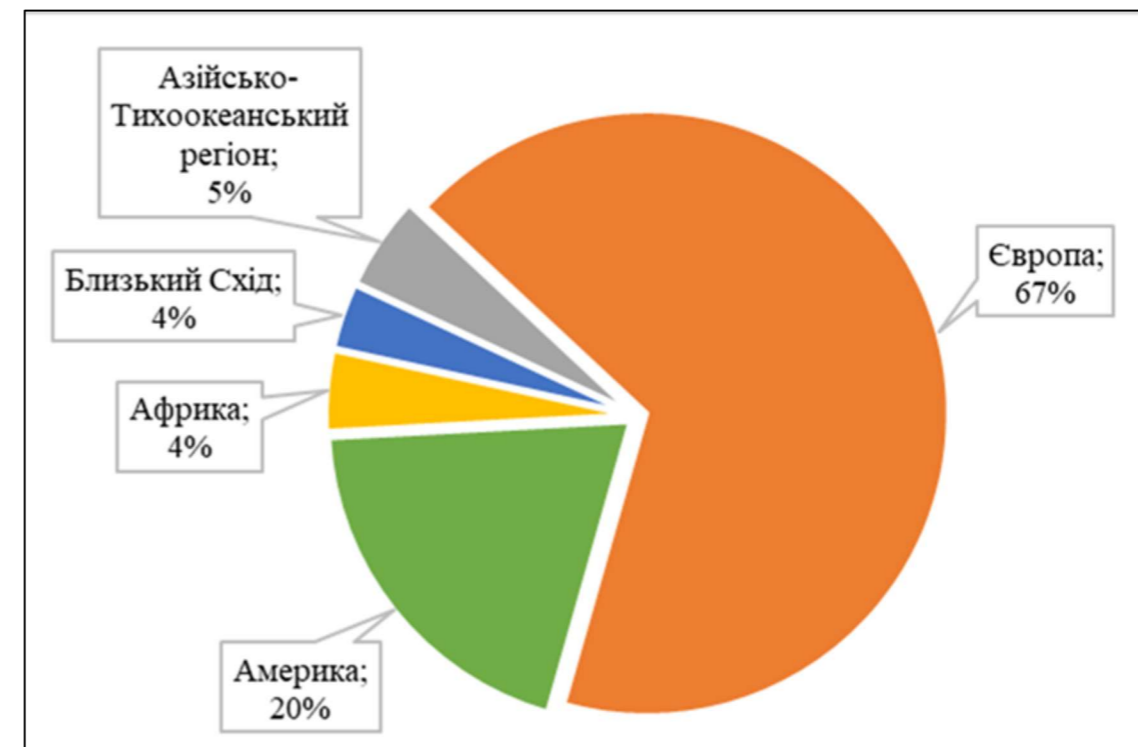

Рис.2. Регіональна структура міжнародних туристичних потоків у 2021 році, (%)

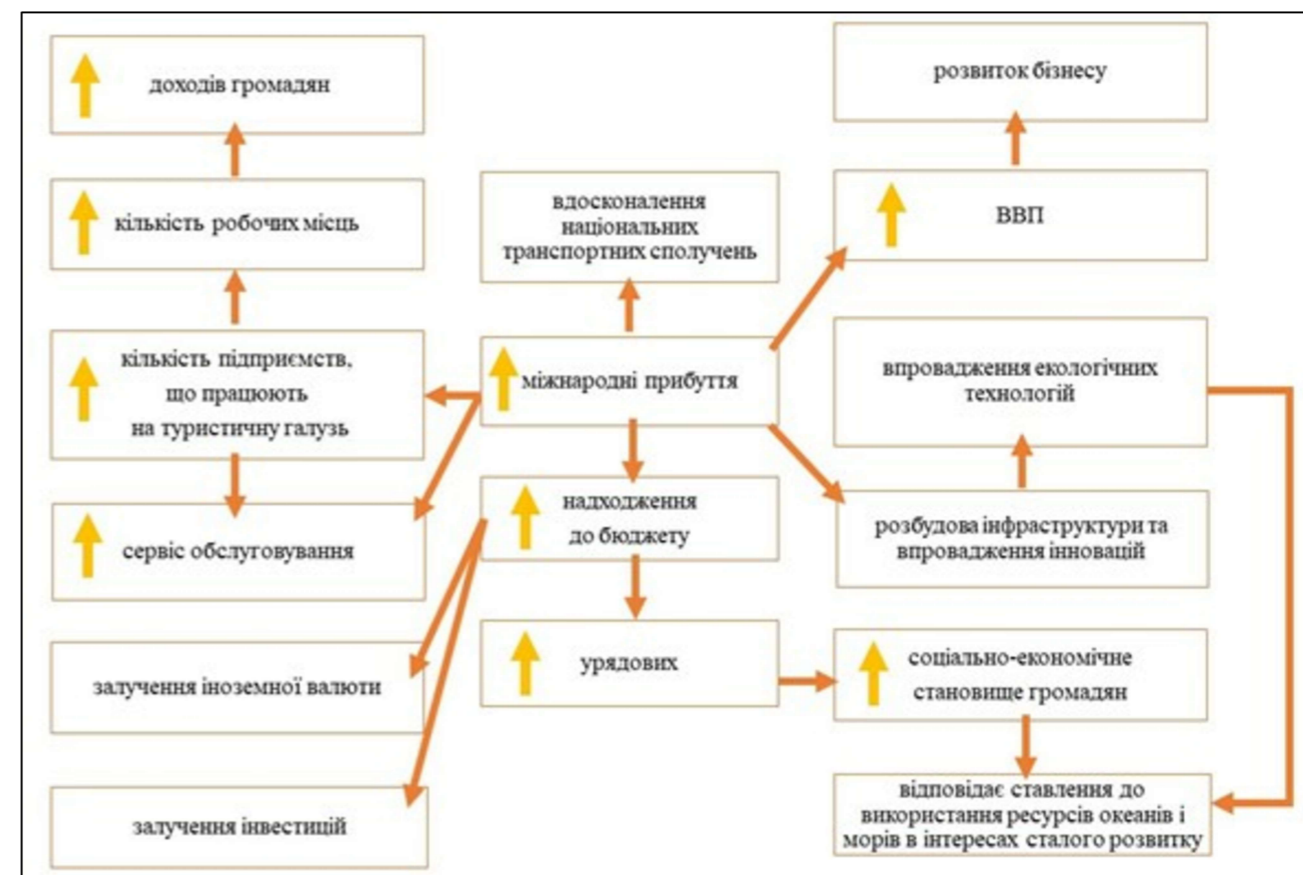

Рис.3. Схема впливу міжнародного туризму на економічне зростання країни

				БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА			
Виконав	Прізвище	Підпис	Дата	Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії повоєнного відновлення міст України	Стадія	Маса	Масштаб
Верещко А.О.							
Денисенко Н.С.							
Консул-т					аркуш	2	аркушів 10
Зав.каф.	Алостопова-Сосна Л.О.			Теоретичні основи розвитку туризму та індустрії гостинності			КНУБА кафедра МГ група МБГ-41

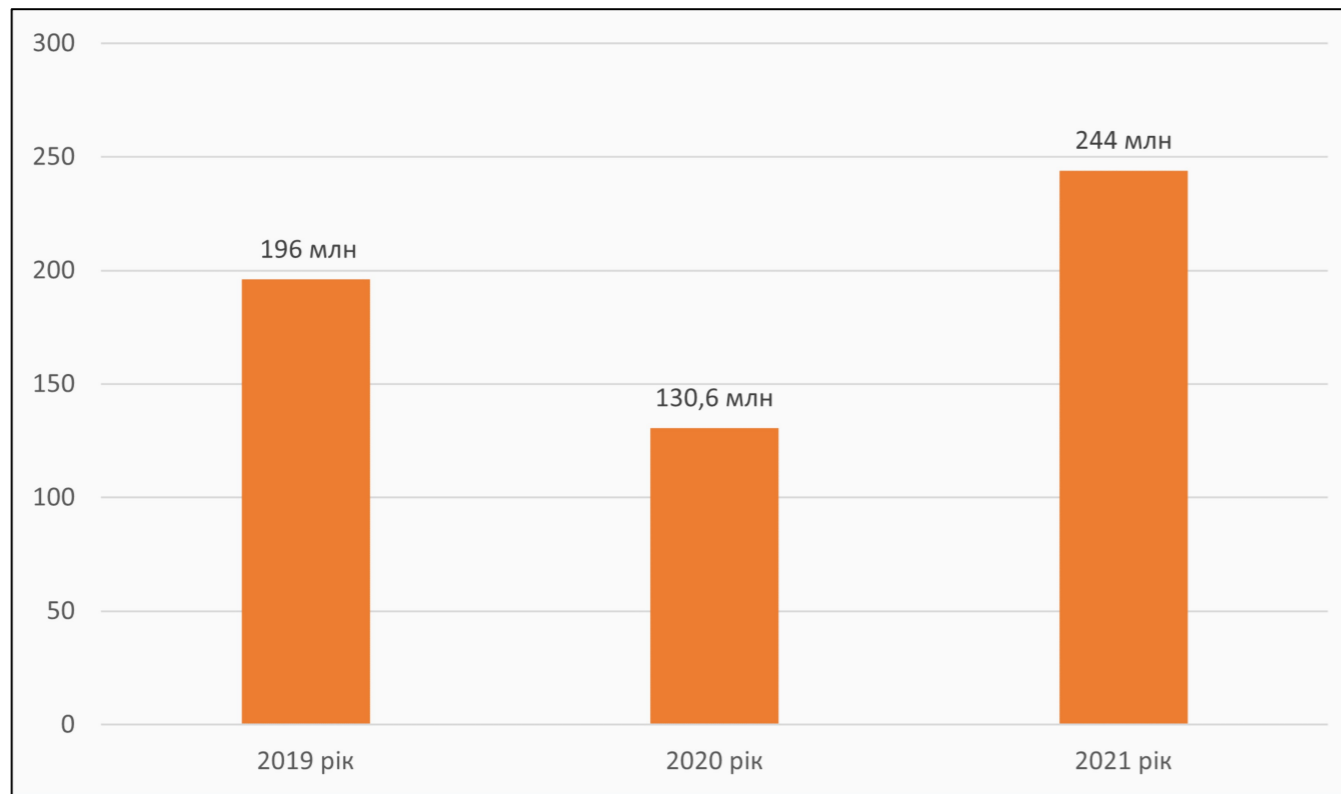

Рис.1. Показники туристичного збору в Україні, грн

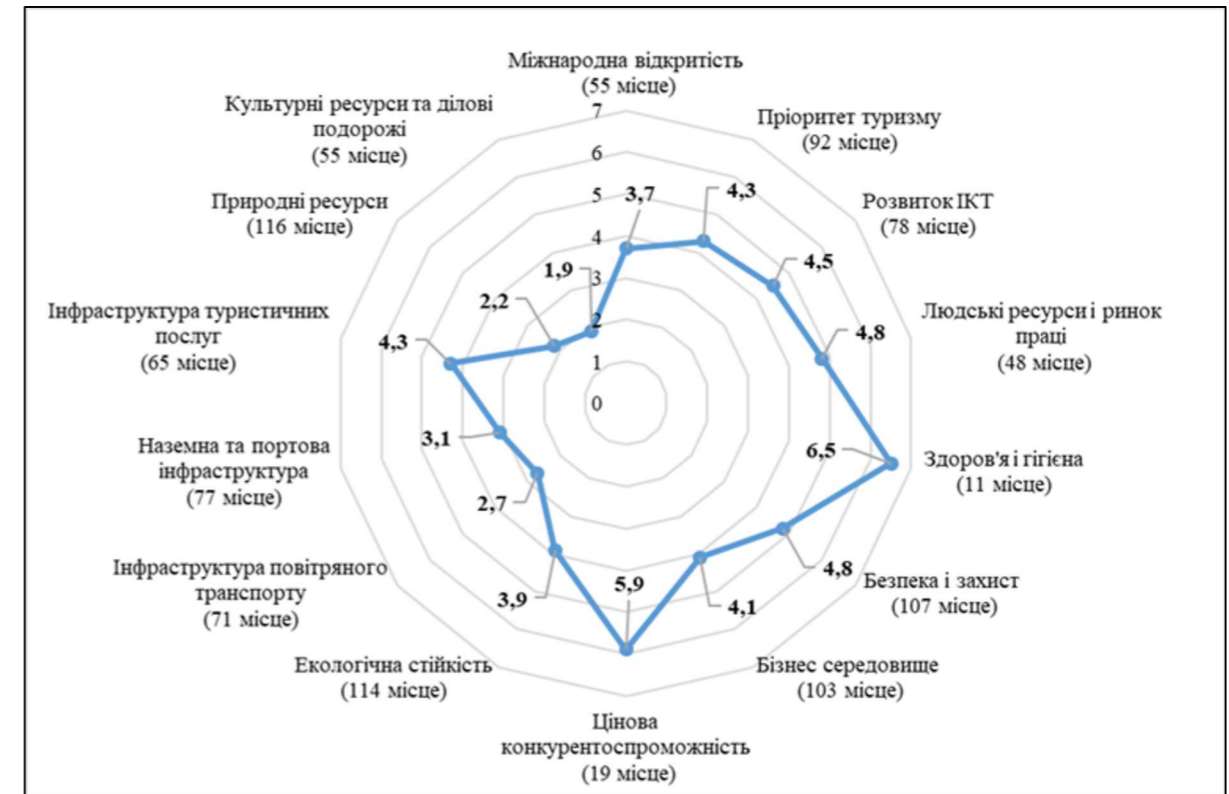

Рис.3. Місце України у 2019 році в світовому рейтингу «Туристичної конкурентоспроможності»

Рис.2. Динаміка основних туристичних потоків в Україні в період 2010-2020 рр., осіб

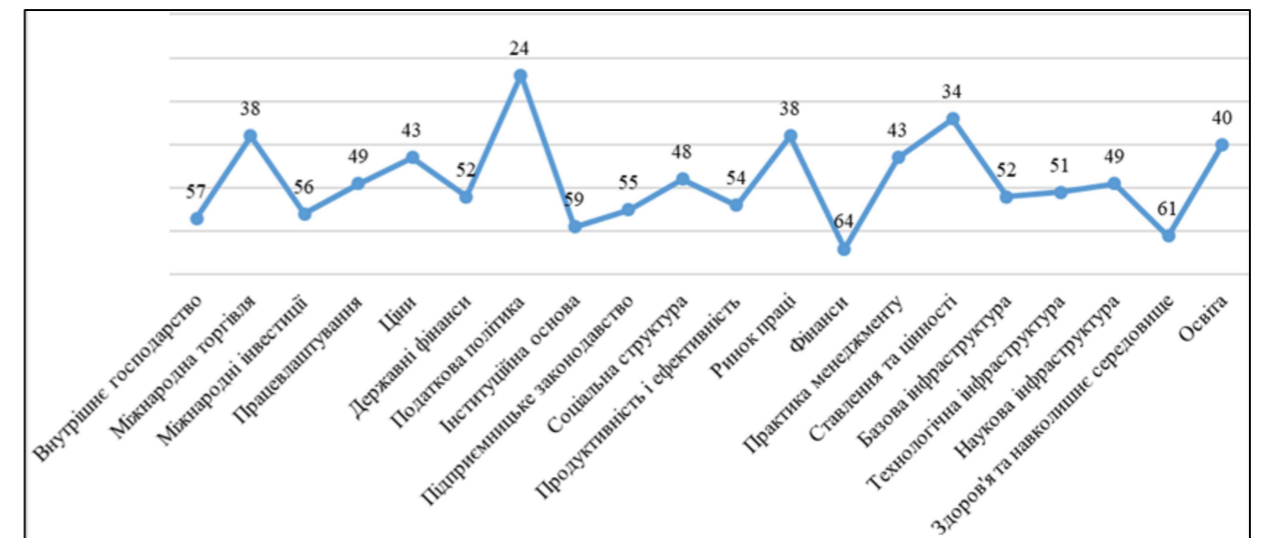

Рис.4. Місце України у 2021 році в світовому рейтингу «Туристичної конкурентоспроможності»

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА				Стадія	Маса	Масштаб
Виконав	Прізвище	Підпис	Дата			
Верещко А.О.						
Керівник	Данишенко Н.С.					
Консульт				аркуш	3	аркуше 10
Зав.каф.	Алпостолова Сосна Л.О.					
Туристичний сектор в Україні до війни						
				КНУБА		
				кафедра МГ		
				група МБГ -41		

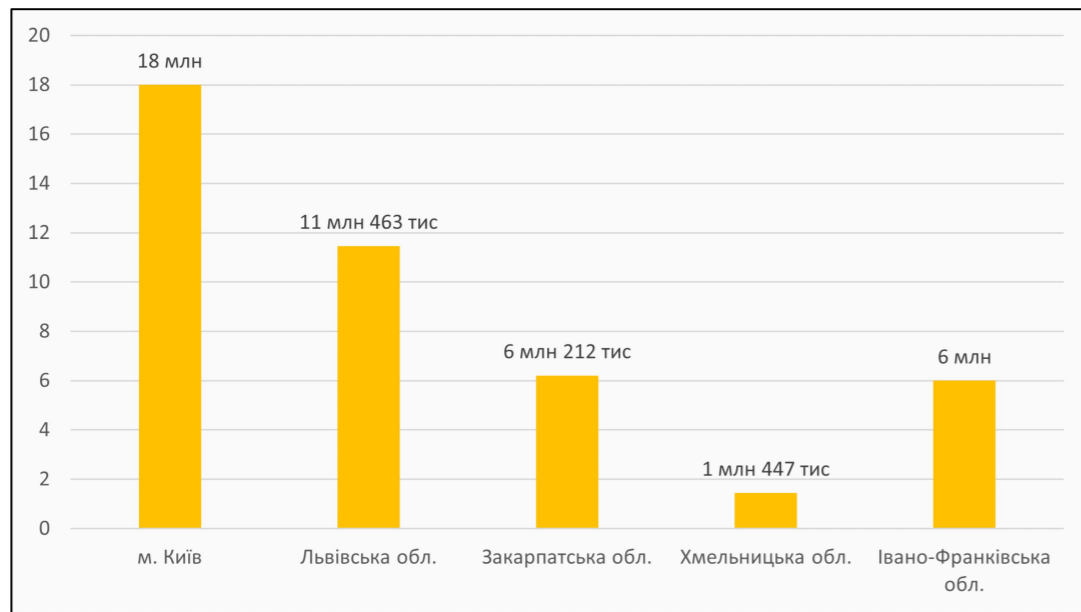

Рис.1. Сума туристичного збору за перші чотири місяці 2022 року, грн

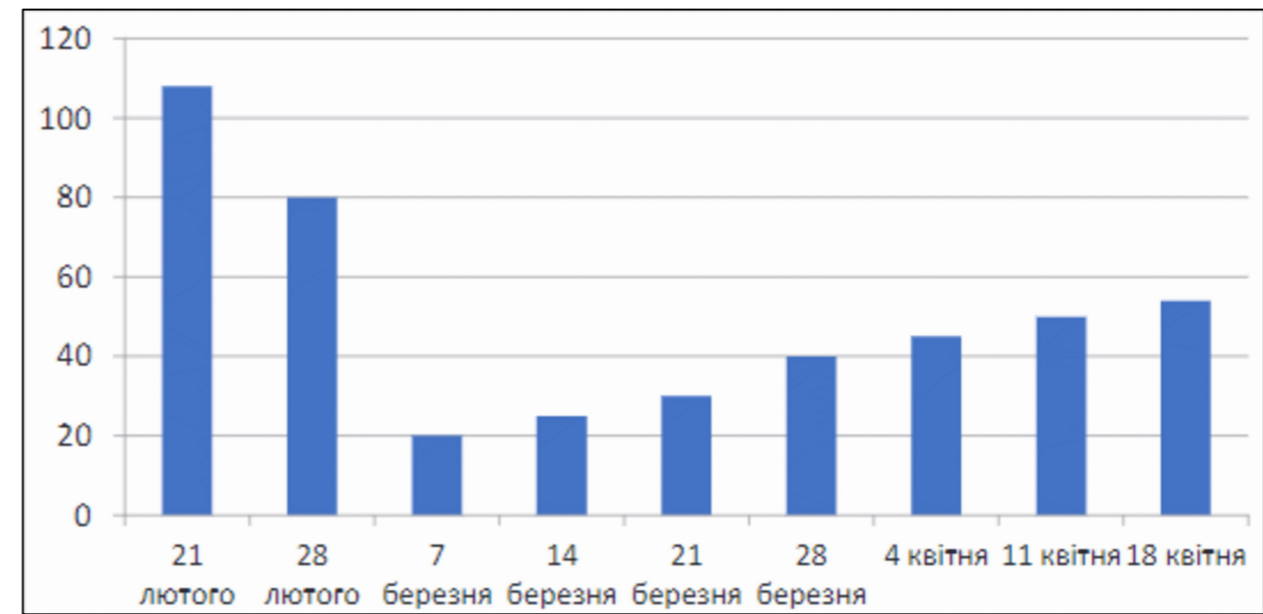

Рис.4. Працюючі заклади громадського харчування

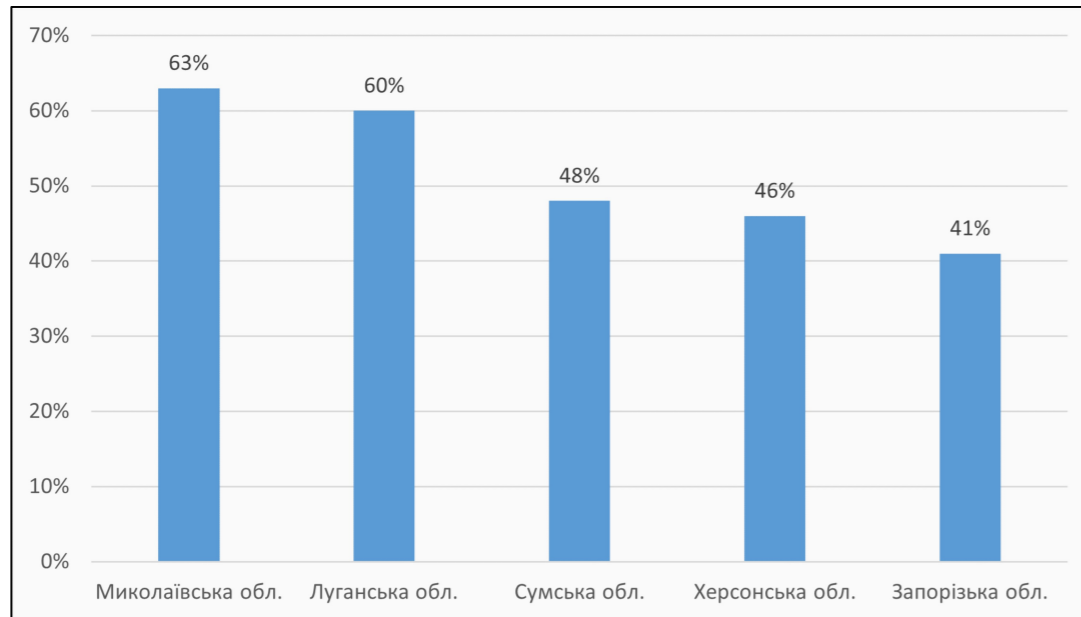

Рис.2. Зниження туристичних зборів за перші чотири місяці 2022 року, %

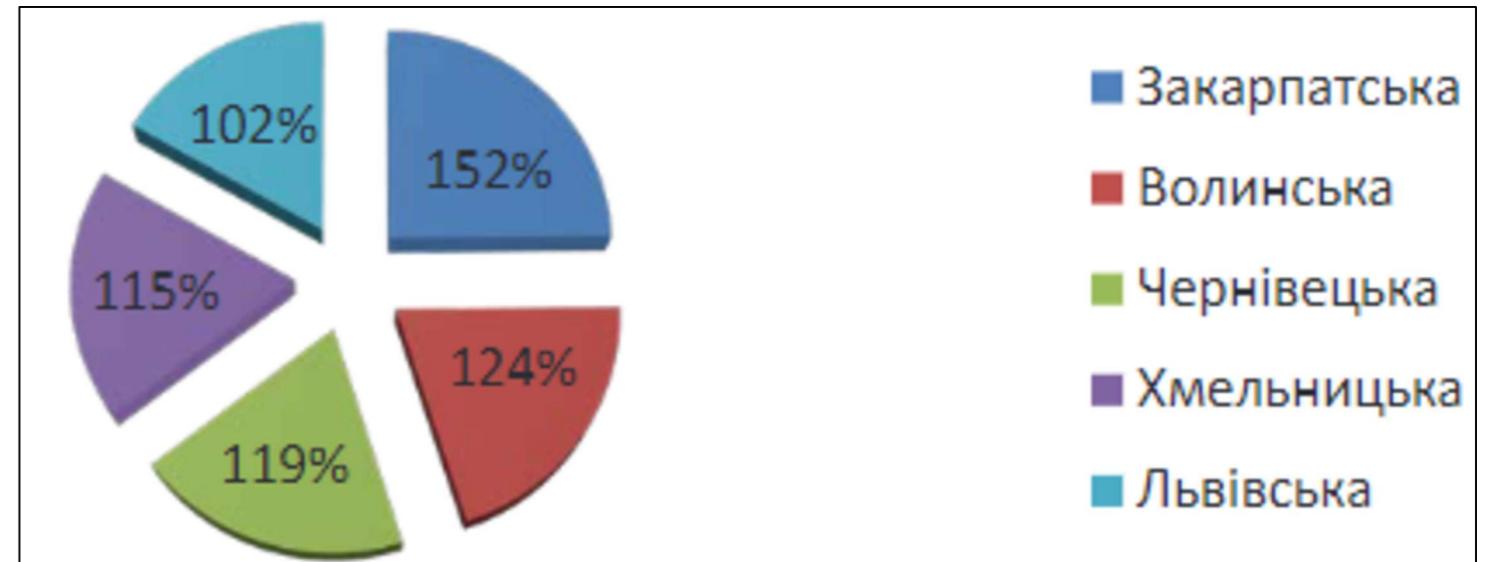

Рис.5. Показники прибутків ресторанів за травень 2022 року

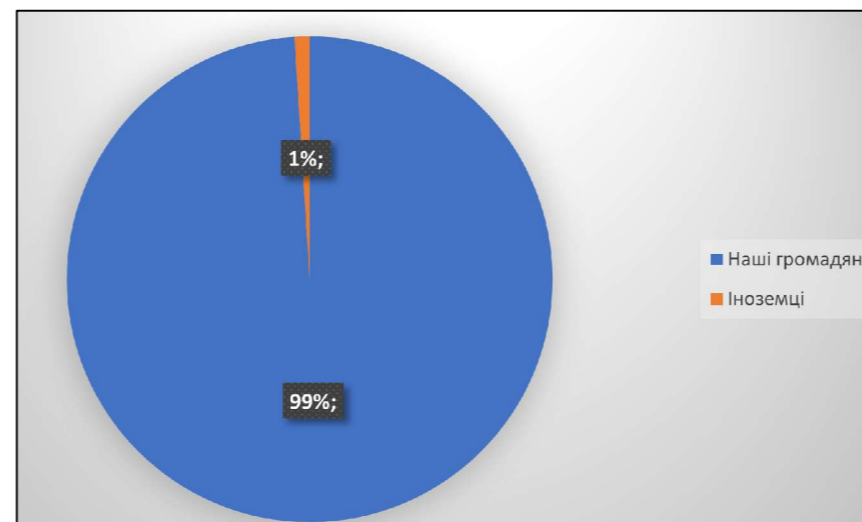

Рис.3. Діаграма розподілу відвідувачів готелів у 2022 році

				БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА			
Виконав	Прізвище	Підпис	Дата	Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії повного відновлення міст України	Стадія	Маса	Масштаб
Верещко А.О.				Туристичний сектор, готельний, ресторанний бізнес в Україні під час війни	аркуш 4	аркушеві 10	КНУБА кафедра МГ група МБГ -41
Керівник	Денисенко Н.С.						
Консульт.							
Зав.каф.	Алостолова-Сосна Л.О.						

Рис.1. Макет відновлення готелю «Україна» в Чернівці

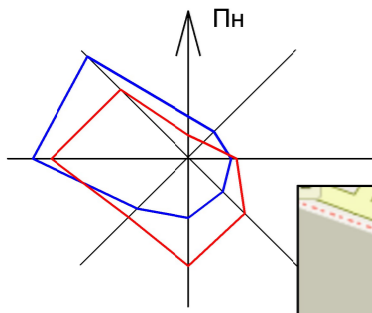

Рис.2. Макет Меморіалу мосту в Ірпені

Рис.3. Макет реконструкції на Харківщині меморіального музею Григорія Сковороди

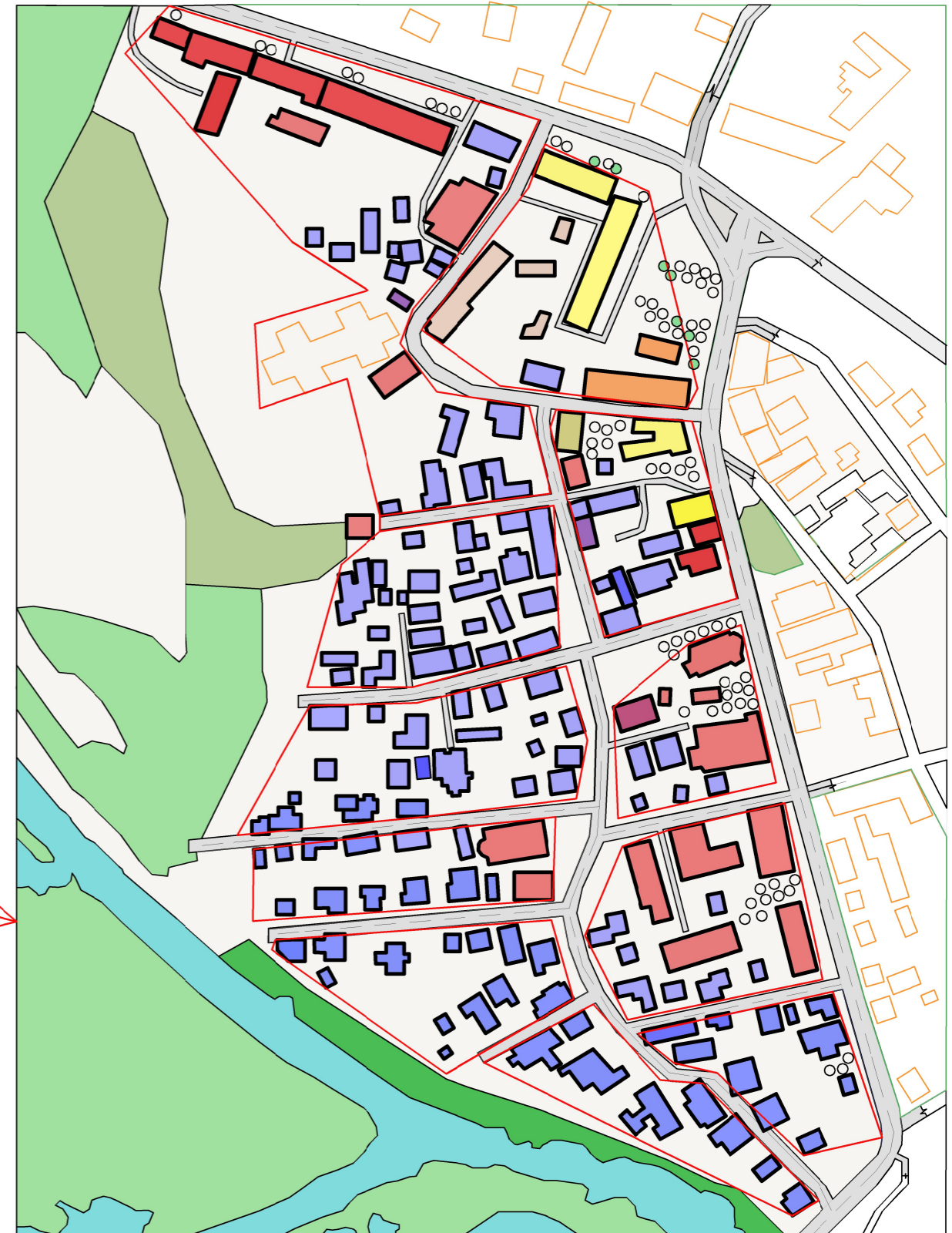
				БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА		
				Стадія	Маса	Масштаб
Виконав	Прізвище	Підпис	Дата	Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії повного відновлення міст України		
Керівник	Верещко А.О.					
Консульт	Денисенко Н.С.					
Зав.каф.	Алостолова-Сосна Л.О.					
Перспективи розвитку туризму в Україні після війни				аркуш	5	аркушів 10
				КНУБА кафедра МГ група МБГ -41		

Ситуаційна схема

Схема опорного плану

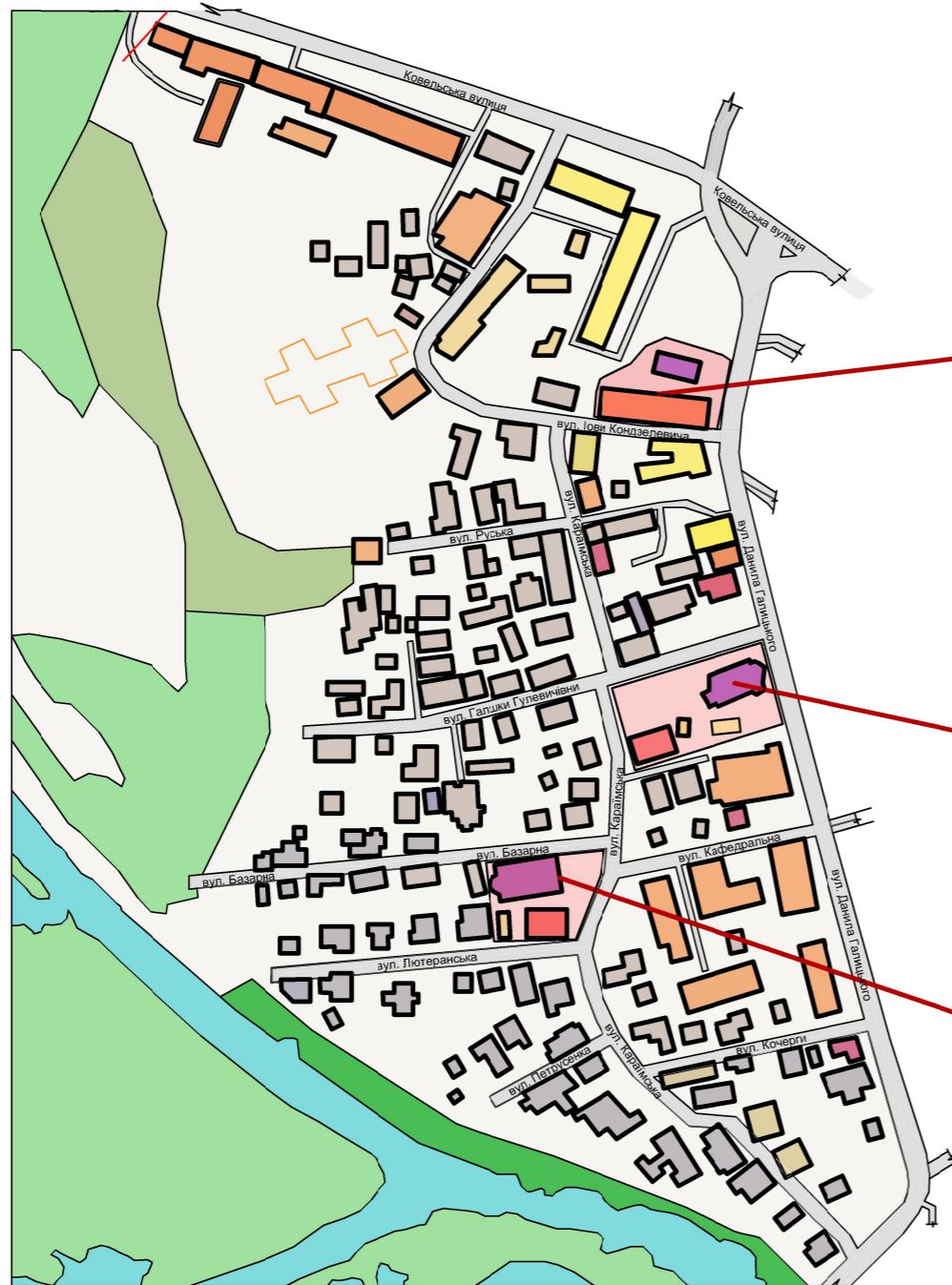
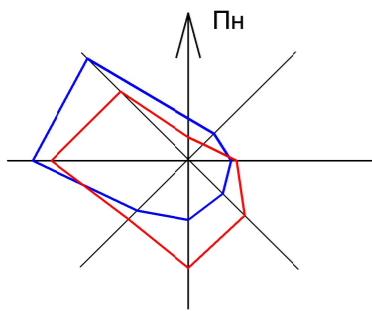
Умовні позначення

	- Будівлі		- Червона лінія		- Громадські будинки
	- Прієзди		- Вісь дороги		- Памятки архітектури
	- Зелени насаждения		- Житлові будинки		- Виробничі будівлі
	- Огорожі		- Будівлі змішаного функціонального призначення		

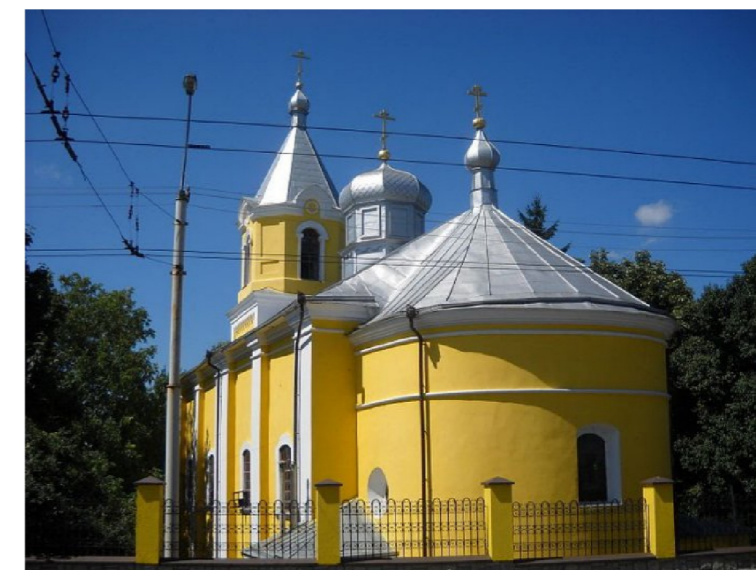
				БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА		
Прізвище	Підпис	Дата	Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії повоєнного відновлення міст України	Стадія	Маса	Масштаб
Виконав: Верещко А. О.			Ситуаційна схема Схема опорного плану	аркуш 6	6	аркушів 10
Керівник: Денисенко Н. С.						
Консультант: Сосна Д. О.						
Зав.каф.:						

КНУБА
кафедра МГ
група МБГ -41

Схема історико - архітектурної цінності забудови

Хрестовоздвиженська церква

Свято - Покровська церква

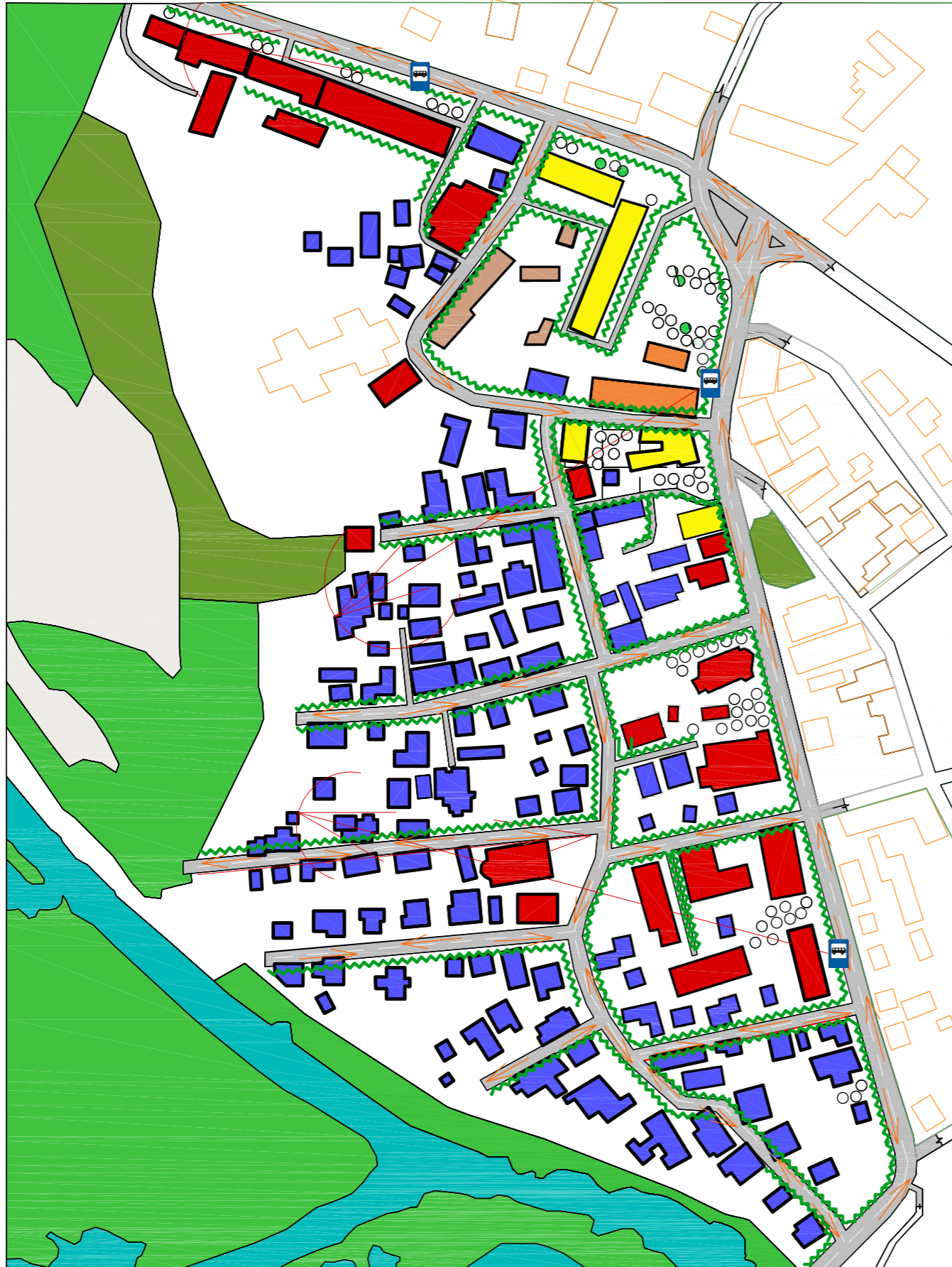
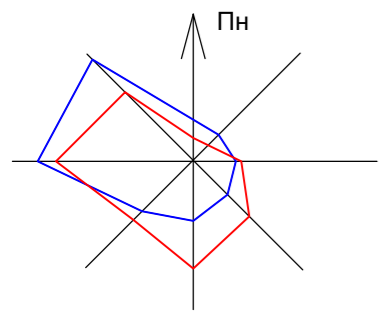
Лютеранська кірха

Умовні позначення

	- Межі охороняючої території
	- Памятки архітектури
	- Цінні історичні забудови
	- Фонові забудови

				БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА		
Прізвище	Підпис	Дата	Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії повоєнного відновлення міст України	Стадія	Маса	Масштаб
Виконав Верещко А.О.			Схема історико - архітектурної цінності забудови	аркуш 7	7	аркушів 10
Керівник Денисенко Н.С.						
Консул-т						
Зав.каф. Апостолова Сосна Л.О.						
				КНУБА кафедра МГ група МБГ -41		

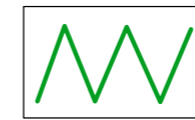
Схема транспортної і пішохідної доступності

Умовні позначення

- автобусна зупинка

- пішохідні зв'язки

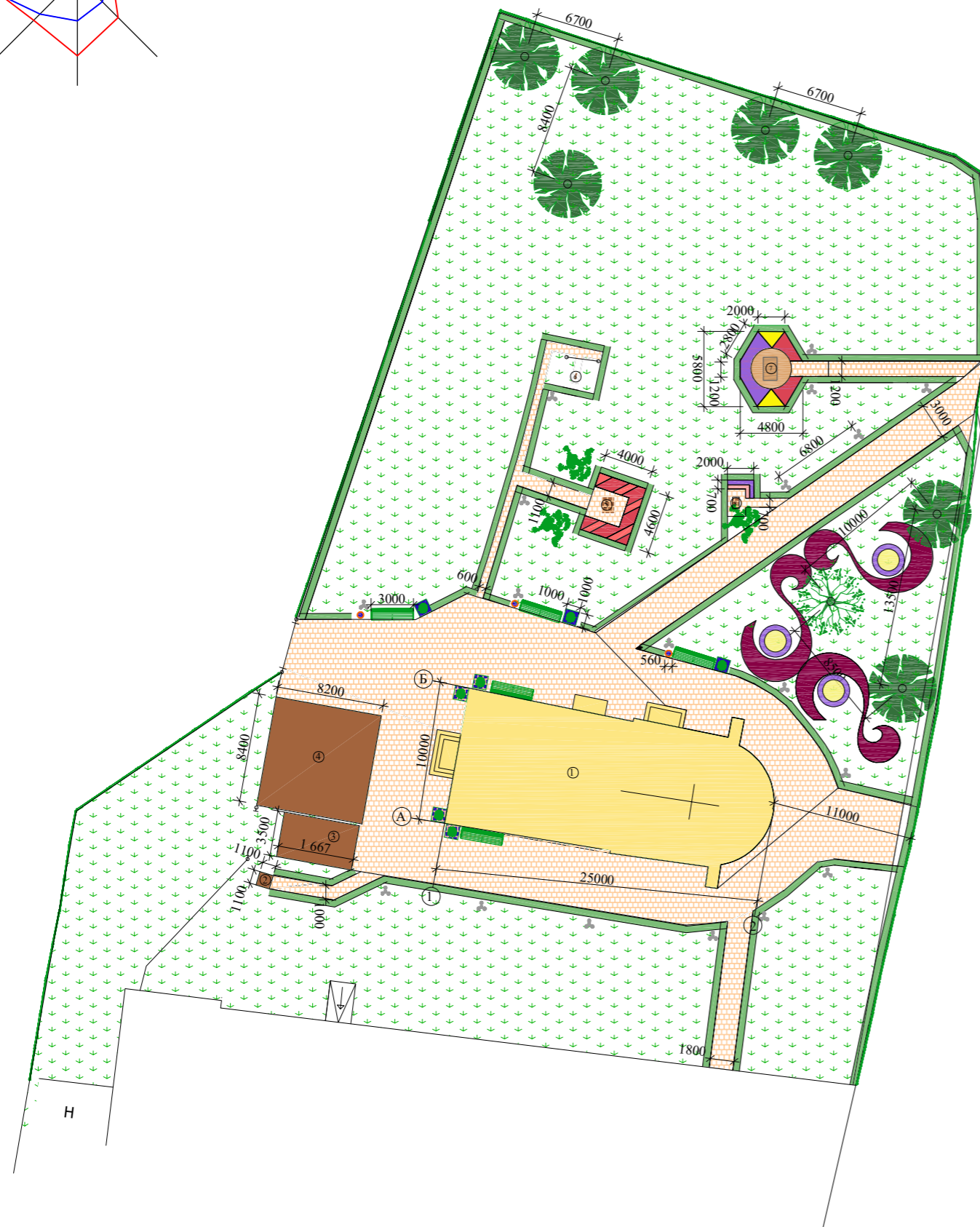
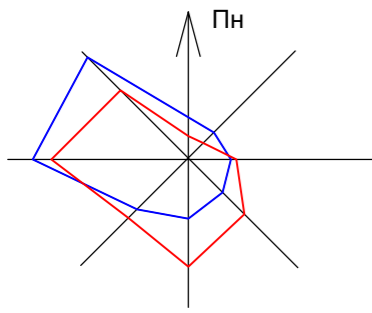
- радіус доступності

- рух автотранспорту

				БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА		
Виконав	Прізвище	Підпис	Дата	Стадія	Маса	Масштаб
Керівник	Верешко А.О.					
Консул-т	Денисенко Н.С.			аркуш	8	аркуше 10
Зав.каф.	Алостолова-Сосса Л.О.			КНУБА кафедра МГ група МБГ-41		
Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії повоєнного відновлення міст України						
Схема транспортної і пішохідної доступності						

Схема благоустрою території Хрестовоздвиженської церкви

Відомість озеленення та благоустрою

Позначення	Назва	Кількість шт/м ²
	Кизильник блискучий Cotoneaster lucidus)	225 м ²
	В'язь	7
	Береза (Betula)	1
	Жасмин (Jasminum)	3
	Газон (Gazon)	955 м ²
	Колеус (Coleus)	
Квітник		
	Петунія (Petunia)	3
	Вербена (Verbena)	
	Віола (Viola)	
Квітник		
	Вербена (Verbena)	1
	Чорнобривці (Tagetes tenuifolia)	
	Клеметис (Clemetis)	
Квітник		
	Схізантус (Schizanthus)	1
	Вербена (Verbena)	
Квітник		
	Петунія (Petunia)	1
	Флокси (Phlox)	
Малі архітектурні форми		
	Ліхтар	17
	Декоративний ящик для ґрунту	3
	Смітник	3
	Декоративний ящик-клумба	3
	Лавочка	7
	Бруківка	257,6 м ²
	Плита з граніту	2,1 м ²
	Вхідні ворота	1
	Коване огородження	80

Умовні позначення

№	Назва
1	Хрестовоздвиженська церква
2	Туалет
3	Гараж
4	Камяна нежитлова споруда
5	Хрест
6	Дзвіниця
7	Пам'ятник Християнській милостині
8	Пам'ятник

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

				Стадія	Маса	Масштаб
Виконав	Прізвище	Підпис	Дата	Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії повоєнного відновлення міст України	9	10
Керівник	Верещко А.О.					
Консульт	Денисенко Н.С.					
Зав.каф.	Алостолова-Сосна Л.О.					
Схема благоустрою				КНУБА кафедра МГ група МБГ -41		

Висновки

1. В результаті проведеного дослідження узагальнено основні напрямки післявоєнного відновлення туристичного сектору України. Виявлено, що для реалізації наявних можливостей потрібно створити необхідні умови для розвитку туризму для ефективних комунікацій господарюючих суб'єктів, суспільства та органів влади у сфері гостинності.
2. Необхідним є створення нових туристичних продуктів відповідно до попиту широких споживчих груп та розробка структури туристичного образу та бренду міста (у тому числі із просуванням рис унікальності, ексклюзивності, безпеки, якості та інших споживчих властивостей).
3. Аналізуючи в контексті вищевикладеного перспективи розвитку міського туризму, необхідно виділити наступні основні напрями в роботі:
 - формування списку найбільш значущих культурно-історичних об'єктів, проведення реставраційних робіт і підготовка пам'ятників історії і культури до туристсько-екскурсійного показу, реконструкція історичної забудови, відновлення парків і історичного ландшафту;
 - реконструкція дорожньо-транспортної мережі, розвиток мережі автостоянок, організація транспортного обслуговування в місцях концентрації туристів;
 - створення пішохідних зон в місцях масових скупчень туристів і екскурсантів, збільшення щільності об'єктів обслуговування, благоустрій, озеленення, квіткове оформлення території і її рекламно-інформаційне насичення;
 - розвиток комунального господарства міста, громадського транспорту, телекомунікаційних систем з урахуванням потреб туристів.

З нашої точки зору, впровадження запропонованих заходів дозволить підвищити привабливість міста, як у зарубіжних туристів, та і, перш за все, у внутрішніх.

				БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА			
				Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії повоєнного відновлення міст України	Стадія	Маса	Масштаб
Виконав	Прізвище	Підпис	Дата	Висновки	аркуш 10	аркуше 10	КНУБА кафедра МГ група МБГ -41
Керівник	Верещко А.О.						
Консульт	Денисенко Н.С.						
Зав.каф.	Алостопова Сосна Л.О.						